

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

przed uzgodnieniem

Bielsko-Biała, maj 2025 r.

Spis treści:

I. Wstęp	5
II. Zawartość i główne cele projektu planu ogólnego gminy Buczkowice	7
III. Powiązanie projektu planu ogólnego gminy Buczkowice z innymi dokumentami	9
IV. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	10
V. Sposób dotychczasowego zagospodarowania oraz użytkowania terenu oraz jego obecne przeznaczenie w projekcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Buczkowice	11
VI. Istniejący stan środowiska Gminy Buczkowice	12
1. Poszczególne elementy przyrodnicze i ich wzajemne powiązania oraz procesy zachodzące w środowisku	13
1.1 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna	13
1.2 Klimat	14
1.3 Gleby	14
1.4 Wody	14
1.5 Siedliska przyrodnicze i zbiorowiska roślinne	15
1.6 Wzajemne powiązania poszczególnych elementów przyrodniczych	17
2. Dotychczasowe zmiany w środowisku	17
3. Struktura przyrodnicza obszaru, w tym różnorodności biologicznej	18
4. Powiązania przyrodnicze obszaru z jego szerszym otoczeniem	19
5. Zasoby przyrodnicze i ich ochrona	20
6. Walory krajobrazowe i ich ochrona prawna	24
7. Jakość środowiska oraz jego zagrożenia wraz z identyfikacją tych zagrożeń	24
7.1 Powietrze atmosferyczne	25
7.2 Wody	26
7.3 Gleby	27
7.4 Flora i Fauna	27
7.5 Identyfikacja zagrożeń środowiska	27
VII. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska Gminy Buczkowice, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	28
1. Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji	28
2. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej	30
3. Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania ...	31

- 4. Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi 32
- 5. Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku 32
- 6. Ocena stanu środowiska oraz jego zagrożeń i możliwości ich ograniczenia 33

VIII. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy Buczkowice..... 35

IX. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu planu ogólnego gminy Buczkowice 37

X. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego gminy Buczkowice oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania przedmiotowego dokumentu 38

XI. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru oraz na środowisko 44

- 1. Oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz jego integralność 44
- 2. Oddziaływania na cele ochrony przyrody Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny..... 45
- 3. Oddziaływania na rośliny i zwierzęta (w tym na stanowiska gatunków chronionych) oraz różnorodność biologiczną 45
- 4. Oddziaływania na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych 47
- 5. Oddziaływania na ludzi 48
- 6. Oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne 49
- 7. Oddziaływania na powietrze atmosferyczne 50
- 8. Oddziaływania na powierzchnię ziemi i gleby 51
- 9. Oddziaływania na krajobraz 51
- 10. Oddziaływania na klimat 52
- 11. Oddziaływania na zasoby naturalne 52
- 12. Oddziaływania na zabytki i dobra materialne 52
- 13. Oddziaływania na tereny sąsiednie 53
- 14. Możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko 53

XII. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektu planu ogólnego gminy Buczkowice 54

- 1. Ochrona ludzi 54
- 2. Ochrona bioróżnorodności 55
- 3. Ochrona powietrza atmosferycznego 56
- 4. Ochrona wód 56
- 5. Ochrona powierzchni ziemi i gleb 57

6. Ochrona krajobrazu	58
7. Ochrona przed powodzią	58
8. Ochrona zabytków i stanowisk archeologicznych	59
XIII. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie planu ogólnego gminy Buczkowice wraz z uzasadnieniem ich wyboru	60
XIV. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego gminy Buczkowice	61
XV. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko	62
XVI. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	63

I. Wstęp

Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko sporządzoną do projektu planu ogólnego gminy Buczkowice.

Cele prognozy oddziaływania na środowisko wynikają bezpośrednio z obowiązujących przepisów prawa dotyczących ochrony środowiska, w szczególności z ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zmianami) oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024r., poz. 54 ze zmianami). Główne cele sporządzonej prognozy, to:

- ocena stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska w projekcie studium;
- ocena potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania ustaleń projektu studium;
- przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań.

Zgodnie z art. 8 i art. 71 ustawy Prawo ochrony środowiska, zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska stanowią podstawę do sporządzania między innymi studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w których:

- określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu;
- ustala się warunki realizacji przedsięwzięć, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska.

Zakres i treść niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko są zgodne z wymogami art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024r., poz. 1112 ze zmianami), jak i również z zakresem i stopniem szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, uzgodnionym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach w piśmie z dnia 09.09.2024r. Nr ONS-ZNS.9084.1.30.2024 oraz przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w piśmie z dnia 14.01.2025r. Nr WOOS.411.174.2024.AB.3

W prognozie oprócz zagadnień wynikających bezpośrednio z ustawy, uwzględniono również zagadnienia dotyczące wpływu zapisów projektowanego dokumentu na:

- przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Beskid Śląski PLH240005 z uwzględnieniem wyników prac na potrzeby sporządzania planu zadań ochronnych;
- cele ochrony przyrody Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny;
- stanowiska chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt;
- lokalne ostoje przyrody istotne dla zachowania różnorodności biologicznej, a w szczególności: kompleksy leśne, płaty roślinności nieleśnej, zadrzewienia, a także obiekty ważne dla ochrony płazów;

- funkcjonowanie korytarzy ekologicznych określonych w opracowaniu „Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” (Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice 2015);
 - funkcjonowanie lokalnych korytarzy ekologicznych;
 - pomniki przyrody oraz drzewa i grupy drzew predysponowane do objęcia ochroną
- zgodnie z uzgodnieniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

II. Zawartość i główne cele projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024r., poz. 1130 ze zmianami), dla całego obszaru gminy rada gminy uchwała plan ogólny gminy, zwany dalej „planem ogólnym”. W planie ogólnym określa się strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne, oraz można określić obszary uzupełnienia zabudowy. Plan ogólny uwzględnia się przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz stanowi podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny nie stanowi podstawy prawnej: decyzji o pozwoleniu na budowę, ani zgłoszenia budowlanego. Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego.

Celem sporządzonego projektu planu ogólnego jest określenie aktualnej polityki przestrzennej w obszarze gminy Buczkowice w jej granicach administracyjnych o powierzchni **1940 ha**. Plan ogólny gminy Buczkowice sporządzono dla obrębów: Buczkowice, Godziszka, Kalna i Rybarzowice. W obszarze gminy brak jest wojskowych terenów zamkniętych. Plan ogólny zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Buczkowice (przyjęte uchwałą Nr III/19/15 z dnia 28 stycznia 2015 r. ze zmianami), które z mocy prawa utraci moc z dniem wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie później niż z dniem 1 stycznia 2026 r.

Obszar gminy Buczkowice podzielono w projekcie w sposób rozłączny na następujące strefy planistyczne:

- 1) **SW** - strefa wielofunkcyjna z **zabudową mieszkaniową wielorodzinną**, jednorodzinną i usługami;
- 2) **SJ** - strefa wielofunkcyjna z **zabudową mieszkaniową jednorodzinną** i usługami;
- 3) **SP** - **strefa gospodarcza**, w tym produkcji przemysłowej, usług, składów i magazynów;
- 4) **SR** - **strefa produkcji rolniczej**;
- 5) **SI** - **strefa infrastrukturalna**;
- 6) **SN** - **strefa zieleni i rekreacji** z usługami;
- 7) **SC** - **strefa cmentarzy** z usługami i zielenią;
- 8) **SO** - **strefa otwarta**;
- 9) **SK** - **strefa komunikacyjna** - drogi ekspresowej i dróg głównych.

Gminne standardy urbanistyczne zawierają gminny katalog stref planistycznych oraz gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej.

W **gminnym katalogu stref planistycznych** określono:

- 1) profil funkcjonalny stref planistycznych (przeznaczenie podstawowe i dodatkowe) ;
- 2) wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy – w strefach z zabudową;
- 3) wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej – w strefach z zabudową oraz: infrastrukturalnej, zieleni i rekreacji i cmentarzy.

Gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej zawierają zasady zapewnienia dostępu do: szkoły podstawowej i obszarów zieleni publicznej.

Projekt planu ogólnego sporządzono w formie **zbioru danych przestrzennych**, które obejmują:

- 1) lokalizację przestrzenną obszaru objętego planem ogólnym w postaci wektorowej;
- 2) atrybuty zawierające informacje o planie;
- 3) lokalizację przestrzenną stref planistycznych, obszaru uzupełnienia zabudowy, oraz obszarów ustalenia gminnych standardów urbanistycznych;
- 4) atrybuty zawierające informacje o powyższych obiektach przestrzennych.

Dane przestrzenne w formie cyfrowego pliku GML stanowią załącznik do uchwały przyjmującej plan ogólny.

Wraz z projektem planu ogólnego sporządzono obszerne **uzasadnienie** składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia zawiera wyjaśnienia zakresu i przyczyn dokonanych ustaleń oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzną uzasadnienia planu ogólnego stanowi prezentacja graficzna: danych przestrzennych, granic działek ewidencyjnych i obiektów przestrzennych, stanowiących uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzną uzasadnienia planu ogólnego sporządzono w postaci elektronicznej w skali 1:10 000. Celem uzasadnienia w szczególności jest umożliwienie konsultacji społecznych nad projektem planu ogólnego.

III. Powiązanie projektu planu ogólnego gminy Buczkowice z innymi dokumentami

Projekt planu ogólnego gminy Buczkowice powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Buczkowice przyjęte uchwałą Rady Gminy Buczkowice Nr III/19/15 z dnia 28 stycznia 2015 r. ze zmianami;
- Strategia Rozwoju Gminy Buczkowice na lata 2015-2030 (grudzień 2015 r.);
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. (publik. Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13 września 2016 r. poz. 4619 ze zm.);
- Program Rewitalizacji dla Gminy Buczkowice przyjęty uchwałą Rady Gminy Buczkowice nr XXIX/227/17 z dnia 31 maja 2017 r.;
- Program ochrony środowiska dla gminy Buczkowice na lata 2023-2027, przyjęty uchwałą Rady Gminy Buczkowice NR LVI/394/23 z dnia 27 września 2023 r.;
- Plan Gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy Buczkowice, przyjęty uchwałą Rady Gminy Buczkowice Nr XI/79 z dnia 28.10.2015 r.
- Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Buczkowice (2019 r.);
- Raport o stanie gminy Buczkowice za 2023 rok;
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe, sporządzone na potrzeby projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Buczkowice (2013 r.).

IV. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Podstawę prawną niniejszej prognozy stanowią przepisy art. 46, art. 51, art. 52, i art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024r., poz. 1112 ze zmianami).

Przy sporządzaniu prognozy, we współpracy z projektantem planu ogólnego, poddano szczegółowej analizie sposób i zakres uwzględnienia w nim celów ochrony środowiska, co jest zgodne z zaleceniami zawartymi w Podręczniku do Strategicznych Ocen Oddziaływania na Środowisko dla Polityki Spójności na lata 2007-2013 oraz zapisami art. 4 ust. 1 Dyrektywy 2001/42/we Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów programów na środowisko.

W prognozie zastosowano metody:

- opisowe;
- graficzne.

W oparciu o informacje Urzędu Gminy oraz dostępne materiały i opracowania sporządzono opisową charakterystykę ekofizjograficzną, w tym charakterystykę różnorodności biologicznej.

Wykorzystano następujące źródła dotyczące istniejącego stanu zasobów środowiska:

- „Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Buczkowice”. P. Lubiński, M. Ulewicz, Bielsko-Biała 2013r.;
- „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Buczkowice” Lubiński, M. Ulewicz, Bielsko-Biała 2014r.;
- Mapa zasadnicza obszaru Gminy Buczkowice, skala 1:500;
- Mapa topograficzna, skala 1:10 000;
- Mapa sozologiczna, skala 1:50 000;
- Mapa hydrologiczna, skala 1:50 000;
- „Waloryzacja przyrodnicza doliny rzeki Żylica w granicach Gminy Buczkowice”, Z. Wilczek, J. Bożek, Bielsko-Biała 1999r.;
- „Studium Hydrologiczne Zlewni Żylicy”, A.T Jankowski, D. Absalon, W. Oleś, Sosnowiec 1990r.;
- „Informacje o stanie środowiska w województwie śląskim w 2023 roku”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice 2024 r.;
- <http://www.geoportal.rdos.katowice.pl/geoportal/>;

Na podstawie sporządzonej charakterystyki dokonano oceny aktualnego stanu elementów środowiska, przedstawiając w tabelach dane z monitoringu środowiska. Na podstawie analizy stanu środowiska zidentyfikowano najważniejsze problemy ochrony środowiska, które mogą wystąpić po realizacji dokumentu.

V. Sposób dotychczasowego zagospodarowania oraz użytkowania terenu oraz jego obecne przeznaczenie w projekcie planu ogólnego gminy Buczkowice

Stan istniejącego zagospodarowania (użytkowania) terenu określają sporządzone na potrzeby projektu planu ogólnego gminy Buczkowice rysunki uwarunkowań, zgodnie z którym na terenie gminy występują następujące funkcje terenu i zabudowy:

1. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługową i zagrodową.
2. Zabudowa usługowa.
3. Zabudowa produkcyjna i magazynowa.
4. Infrastruktura techniczna.
5. Ważniejsze ciekі wodne.
6. Użytki rolne bez zabudowy.
7. Zieleń bez zabudowy.
8. Lasy.
9. Cmentarze.
10. Place i parkingi.
11. Drogi.

Przeznaczenie zabudowy i zagospodarowania obecnie ustalają obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- 1) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Sołectwa Buczkowice przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XXXVI/272/17 z dnia 20 grudnia 2017 r. (publik. Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 29.12.2017 r. poz. 7424 ze zm.).
- 2) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Sołectwa Godziszka przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XX/155/16 z dnia 31 sierpnia 2016 r. (publik. Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 08.09.2016 r. poz. 4529 ze zm.).
- 3) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Sołectwa Kalna przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XX/156/16 z dnia 31 sierpnia 2016 r. (publik. Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 08.09.2016 r. poz. 4530 ze zm.).
- 4) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Rybarzowice przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XLIX/334/23 z dnia 25 stycznia 2023 r. (publik. Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 02.02.2023 r. poz. 924).

VI. Istniejący stan środowiska Gminy Buczkowice

Gmina Buczkowice leży w południowej części województwa śląskiego, w powiecie bielskim, na zachodnim pograniczu Beskidu Śląskiego oraz wschodnim Kotliny Żywieckiej. Od północy Gmina Buczkowice graniczy z Gminą Wilkowice (powiat bielski), od zachodu z Miastem Szczyrk (powiat bielski), od południa z Gminą Lipowa (powiat żywiecki), a od wschodu z Gminą Łodygowice (powiat żywiecki).

Rys. 1. Lokalizacja Gminy Buczkowice względem gmin sąsiednich.

Gminę Buczkowice o powierzchni 19,40 km² tworzą cztery sołectwa: Buczkowice, Rybarzowice, Godziszka i Kalna.

Rozpatrywany obszar w części zagospodarowany jest rolniczo, w części intensywnie zabudowany. Na terenach zabudowanych przeważa zabudowa jednorodzinna i sporadycznie zagrodowa z obiektami usługowo-produkcyjnymi.

Zwarta zabudowa mieszkaniowa koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, przebiegających przez teren poszczególnych sołectw, tj.:

- w Buczkowicach po prawej stronie drogi wojewódzkiej DW 942 ul. Wiślańskiej, po obu stronach drogi powiatowej nr 1401S ul. Wyzwolenia, po obu stronach drogi powiatowej nr 4404S ul. Grunwaldzkiej, po obu stronach drogi powiatowej nr 1405S ul. Lipowskiej, po obu stronach drogi gminnej ul. Jama, po prawej stronie drogi gminnej ul. Bór oraz po prawej stronie drogi gminnej ul. Miodońskiego;
- w Rybarzowicach po obu stronach drogi powiatowej nr 1401S ul. Beskidzkiej;
- w Godziszce po obu stronach drogi powiatowej nr 1405S ul. Bielskiej, po obu stronach drogi powiatowej nr 1405S ul. Beskidzkiej, po obu stronach drogi powiatowej 1402S ul. Lipowskiej, po obu stronach drogi gminnej ul. Myśliwskiej, po obu stronach drogi gminnej ul. Górskiej oraz po obu stronach drogi gminnej ul. Łodygowskiej;

- w Kalnej po obu stronach drogi powiatowej 1400S ul. Widokowej, po obu stronach drogi gminnej ul. Spacerowej oraz po prawej stronie drogi gminnej ul. Łodygowskiej.

Przy drodze wojewódzkiej DW 942 ul. Bielskiej, drodze powiatowej 1405S ul. Lipowskiej w Buczkowicach, drodze powiatowej nr 1401S ul. Beskidzkiej, drodze gminnej ul. Bielskiej, drodze krajowej DK-69 ul. Żywieckiej w Rybarzowicach oraz drodze powiatowej 1405S ul. Żywieckiej w Godziszce, zlokalizowane są tereny przeznaczone typowo pod usługi, natomiast przy drodze krajowej DK-69, w rejonie dróg gminnych ul. Ceglanej i Wilkowskiej w Rybarzowicach, zlokalizowane są tereny przemysłowe, na których przeważa zabudowa przemysłowa i magazynowa.

Obszar gminy Buczkowice na chwilę obecną jest prawie w całości skanalizowany i zgazyfikowany, natomiast w znacznie mniejszym stopniu zwodociągowany. Na terenach, gdzie nie ma kanalizacji, posesje wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe lub jednostkowo w przydomowe oczyszczalnie ścieków. W miejscach, gdzie nie ma sieci wodociągowej źródło wody pitnej stanowią studnie kopane lub ujęcia własne na potokach. Pomimo powszechnego dostępu do sieci gazowniczej, w gospodarstwach domowych nadal wykorzystuje się węgiel jako paliwo do ogrzewania budynków.

1. Poszczególne elementy przyrodnicze i ich wzajemne powiązania oraz procesy zachodzące w środowisku

Zgodnie z definicją środowisko przyrodnicze to krajobraz wraz z tworami przyrody nieożywionej oraz naturalnymi i przekształconymi siedliskami przyrodniczymi z występującymi na nich roślinami, zwierzętami i grzybami.

1.1 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Obszar gminy Buczkowice położony jest w obrębie makroregionu fizyczno-geograficznego Beskidy Zachodnie, który reprezentuje tu mezoregion Kotlina Żywiecka, rozciągający się w tym rejonie między Beskidem Śląskim (od strony zachodniej), a Beskidem Małym (od strony wschodniej).

Cechą krajobrazu gminy jest położenie na wysoczyźnie o przebiegu na ogół równoleżnikowym. Teren gminy jest silnie pofałdowany z dużymi przewyższeniami i obniżeniami terenu – falisty, pagórkowaty. Teren ten leży w znacznym spadku w kierunku wschodnim.

Przeważają tu utwory jednostki śląskiej, należące do kredy, paleogenu. Utwory te wykształcone są jako piaskowce, łupki, zlepienie tworzące warstwy godulskie i w niewielkiej ilości ligockie oraz w południowym obniżeniu Beskidu Śląskiego i Małego warstwy krośnieńskie. Warstwy krośnieńskie zbudowane są tutaj z piaskowców (grubo ławicowych w poziomie dolnym oraz cienko ławicowych, płytowych w poziomie górnym) przewarstwionych łupkami.

Na w/w utworach zalegają osady najmłodszej formacji geologicznej – czwartorzędu. Wykształcone są one, jako ropy, gliny, piaski zwietrzelinowe, a w dolinach rzecznych utwory rzeczne mady, mułki, piaski i żwiry.

1.2 Klimat

Klimat obszaru gminy Buczkowice kształtowany jest pod wpływem niżów i wyżów barycznych wędrujących najczęściej z zachodu, przynoszących powietrze polarno-morskie i zmienność pogody (odwilże w zimie, zachmurzenie i opady w lecie).

Oprócz zjawisk cyrkulacyjnych na stosunki klimatyczne (szczególnie klimat lokalny) mają wpływ wysokości bezwzględne i deniwelacje oraz orografia i urzeźbienie terenu. Wynikiem tego jest zróżnicowanie elementów klimatycznych zmieniających się w miarę wzrostu nad poziom morza i nad poziom lokalnych dolin.

Obszar gminy znajduje się w górnej partii piętra klimatycznego „umiarkowanie ciepłego”, zawartego w przedziale od 420 do 725 m n.p.m.

Średnia temperatura na tym terenie wynosi 6 – 8° C (ogólna liczba dni z temperaturą poniżej 0° C wynosi 80 – 100 dni w roku), średnie roczne opady wynoszą około 800mm. Dominują wiatry zachodnie, modyfikowane, wzmacniane przez ukształtowanie terenu o średniej prędkości 2,5 – 5 m/s. Charakterystyczną cechą klimatyczną obszaru jest występowanie wiatru halnego – najczęściej w miesiącach jesiennych i zimowych, który wieje z kierunków południowych i zachodnich, jest suchy i ciepły, o znacznych prędkościach i niekorzystnych warunkach bioklimatycznych (pulsacje ciśnienia, suchość powietrza).

1.3 Gleby

Ze względu na warunki fizjograficzne, na terenie gminy Buczkowice występują wyłącznie gleby charakterystyczne dla terenów górzystych i podgórskich, a ich typy ściśle związane są z podłożem geologicznym, warunkami klimatycznymi, stosunkami wodnymi, itp.

Na przedmiotowym obszarze występują następujące typy gleb:

- Gleby bielcowe i pseudobielcowe wytworzone z glin średnich lub ciężkich. Gleby te dominują na całym obszarze.
- Gleby brunatne wylugowane wytworzone podobnie jak gleby bielcowe z glin średnich. Gleby te występują na płaskich terenach i zboczach o ekspozycjach południowych.
- Mady brunatne wytworzone z osadów aluwialnych. Gleby te występują w dnach większych dolin (dolina potoku Żylica).
- Gleby brunatne namyte oraz gleby glejowe wykształcone na skutek nadmiernego zawilgocenia. Gleby te występują w nieckowatych i płaskodennych dolinkach bocznych i obniżeniach terenowych.

W bonitacji gleb gruntów ornych przeważają zdecydowanie klasy IVa i IVb, a w użytkach zielonych: klasy IV i V.

1.4 Wody

Obszar gminy Buczkowice charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych (obszar zlewni Wisły), stanowiących swoistą sieć hydrograficzną określającą zasoby wód powierzchniowych tego terenu.

Głównym ciekim wodnym, na terenie gminy Buczkowice, jest potok Żylica (dopływ rzeki Soły), który przepływa uregulowanym korytem przez sołectwa Buczkowice i Rybarzowice, z kierunku zachodniego na wschód. Administratorem potoku, jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Żylica o całkowitej długości 23,0 km i powierzchni zlewni 90,5 km² ma swoje źródło w Szczyrku Salmopolu, z ujściem do Jeziora Żywieckiego, nieco na północ od stacji kolejowej w Pietrzykowicach. Jest to potok kapryśny i niebezpieczny, co udowodniał podczas licznych wezbrań, w trakcie, których dochodziło do licznych zniszczeń, zarówno na terenie miasta Szczyrk, jak i Gminy Buczkowice.

Głównym lewobrzeżnym dopływem potoku Żylica na terenie gminy Buczkowice jest potok Godziszczanka, który płynie przez Szczyrk, Godziszkę i Rybarzowice, gdzie ma ujście do Żylicy. Na terenie Gminy Buczkowice Godziszczanka płynie w sąsiedztwie terenów zabudowanych (Godziszka) jak i niezabudowanych (Godziszka, Rybarzowice), przeznaczonych pod uprawy, czy też stanowiących użytki zielone.

Kolejnym potokiem przepływającym przez sołectwa Buczkowice i Rybarzowice jest potok Bruśnik, będący prawobrzeżnym dopływem potoku Żylica, mający swoje źródło na stokach Bieniutki, a ujście w Łodygowicach. Bruśnik przepływa głównie przez tereny zabudowane, przez co w okresie wezbraniowym stanowi zagrożenie dla zabudowy mieszkaniowej.

W Kalnej, przy samej granicy z gminą Lipowa, łączą się dwa ciek wodne tj. potok Malinowy oraz potok Kalonka, które stanowią dopływ potoku Żylica poza granicami gminy.

Opisując sieć hydrograficzną gminy, należy wspomnieć o potoku Białym, stanowiącym dopływ rzeki Białej w Wilkowicach. Potok ów zlokalizowany w części północnej gminy, na terenie sołectw Buczkowice i Rybarzowice, w chwili obecnej przepływa głównie przez obszary upraw polowych, a towarzyszą mu zadrzewienia nadbrzeżne, przez miejscowych nazywane „Łęgowcem”.

Oprócz w/w potoków na terenie gminy Buczkowice zlokalizowane są inne mniejsze ciek wodne „Bez nazwy” oraz rowy melioracyjne, które tworzą istotną sieć wodną na tym terenie, wpływającą na jego warunki hydrologiczne.

Analizując hydrografię, na terenie Gminy Buczkowice występuje Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych – Zbiornik warstw Godula (Beskid Śląski) wraz z proponowanym obszarem ochronnym zbiornika – dawny GZWP nr 348. Jest to zbiornik o charakterze szczelinowo-porowym ukształtowany w utworach kredy o wodach wodorowęglanowo-siarczanowo-wapniowych.

Pierwszy poziom wodonośny na terenie gminy Buczkowice, występuje w utworach czwartorzędowych. Zwierciadło wód podziemnych, ujmowanych studniami gospodarskimi lub drenowanymi powierzchnią siecią hydrograficzną, zalega na różnej głębokości i podlega wahaniom.

W obszarze gminy występuje ok. 17 ujęć wody podziemnej wraz z terenami ochrony bezpośredniej. Brak jest ustanowionych stref ochrony obejmujących tereny ochrony pośredniej.

1.5 Siedliska przyrodnicze i zbiorowiska roślinne

Siedlisko przyrodnicze to obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Na terenie gminy Buczkowice występują następujące klasy siedlisk: grunty orne, lasy mieszane, tereny rolnicze z elementami naturalnymi, łąki, pastwiska oraz tereny nadwodne, w obrębie, których stwierdza się liczne gatunki roślin naczyniowych.

Na zlecenie Urzędu Gminy Buczkowice obszar gminy przed kilku laty został objęty szczegółową waloryzacją przyrodniczą (florystyczną i fitosocjologiczną), ze szczególnym zwróceniem uwagi na dolinę Żylicy i jej dopływów, masywu Groniczka, Skalitego i podnóża grupy Klimczoka. Dodatkowo, w roku 2013r. na zlecenie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach, została przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza obszaru w rejonie planowanej budowy obwodnicy Buczkowic.

Z treści w/w dokumentów wynika, iż za najcenniejsze obszary na analizowanym terenie można uznać:

1. górny odcinek Żylicy wraz z usytuowaną na jej prawym brzegu nadrzeczną olszyną górska;

2. fragment doliny „Żylicy” w Rybarzowicach, pomiędzy ulicą Mostową i granicą sołectwa z Gminą Łodygowice – z uwzględnieniem naturalnych rozlewisk;
3. skalisty odcinek potoku Żylica pomiędzy progiem przy ul. Wodnej i granicą Gminy Buczkowice z Gminą Łodygowice;
4. doliny potoków Godziszczanka, Bruśnik, Kalonka, Malinowy i Biały wraz z towarzyszącą im roślinnością nadbrzeżną;
5. dolnoreglowy bór jodłowo-świerkowy z płatami torfowiska przejściowego w piętrze pogórza i regla dolnego Beskidu Śląskiego.

W obrębie wyżej wskazanych obszarów spotykamy przede wszystkim interesujące siedliska przyrodnicze, tj:

1. starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nypheion*, *Potamion*;
2. ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)
3. wilgotne łąki użytkowane ekstensywnie (*Cirsietum rivularis*);
4. niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatheretum medioeuropaeum*, *Gladiolo-Agrostietum*);
5. górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
6. torfowiska przejściowe i niskie *Caricion nigrae*, *Caricion davallianae*;
7. łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłkowe)
8. dolnoreglowy bór mieszany *Abieti-Piceetum montanum*.

Z uwagi na uwarunkowania siedliskowe, powszechnie występującymi zbiorowiskami roślinnymi, na omawianym obszarze, są zbiorowiska łąkowe w dolinach potoków (wierzbowy, jesionowo-olszowy) oraz grąd subkontynentalny i dolnoreglowy bór mieszany w piętrze pogórza i regla dolnego niższych partii Beskidu Śląskiego, co oddaje charakter pierwotnej roślinności na tym obszarze.

Na chwilę obecną, w obrębie zbiorowisk leśnych, których stan sanitarny i zdrowotny został oceniony jako zadowalający, spotykamy następujące główne gatunki drzew: świerk, modrzew, jodła, buk, dąb, lipa, brzoza.

W powiązaniu z lasami w obrębie dolin potoków, występują charakterystyczne zadrzewienia. Skład tych zadrzewień jest różnorodny, przy czym budowane są one głównie przez przyrost olszy czarnej (najczęściej o bardzo wysokim zagęszczeniu), zwłaszcza na terenach położonych niżej, bliżej potoków. W miarę oddalania się od potoków wzrasta udział innych gatunków, z których najpospolitsze są lekkonasienne: brzoza brodawkowata (*Betula pendula*) oraz topola osika (*Populus tremula*). Występowanie tego rodzaju różnorodnych zadrzewień, różnej wielkości i szerokości, znajdujących się na różnych etapach sukcesyjnych, powoduje, że ściana lasu wzdłuż dolin potoków jest niezwykle urozmaicona, oferując różnorodne siedliska. Posiadają one charakter mozaiki lasu, zadrzewień, kęp krzewów, zarośli i terenów otwartych, co sprzyja bytowaniu wielu gatunków zwierząt.

Na terenie gminy Buczkowice spotykamy również bardzo wiele terenów otwartych, w tym pola uprawne oraz takie, które nie są obecnie wykorzystywane pod uprawę (głównie wieloletnie odłogi). Tereny takie porośnięte są przez pospolite zbiorowiska roślinności łąkowej, często z dużym udziałem gatunków ruderalnych i segetalnych. W przypadku regularnie koszonych łąk, zachowują one swój łąkowy charakter, natomiast przy braku koszenia, znaczny udział mają gatunki ruderalne, zwłaszcza Nawłóć późna *Solidago serotina* (tworząca miejscami zbiorowiska

o charakterze agregacji monogatunkowych). W wielu miejscach na tereny dawniej łąkowe wkraczają krzewy i młode drzewa (inicjujące sukcesję w kierunku zbiorowisk leśnych). W obrębie takich zbiorowisk pojawiają się gatunki drzewiaste, jak brzoza brodawkowata (*Betula pendula*), topola osika (*Populus tremula*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), które miejscami tworzą dosyć duże skupienia i mniejsze zwarte zadrzewienia.

Choć zbiorowiska roślinne występujące na terenach otwartych nie należą do szczególnie rzadkich bądź cennych pod względem przyrodniczym, to jednak warto zwrócić uwagę na występowanie na tych terenach płatów zbiorowisk nieleśnych, takich jak:

- zespół ostrożenia warzywnego (*Angelico-Cirsietum oleracei*) – punktowo w dolinach potoków;
- łąka ostrożeńiowa (*Cirsietum rivularis*) – punktowo w dolinach potoków.

Pomimo tego, iż szata roślinna gminy Buczkowice ukształtowała się pod silnym wpływem zróżnicowanej działalności człowieka (rolnictwa, gospodarki leśnej, osadnictwa, rozwoju przemysłu), przedstawione powyżej cenne typy siedlisk i zbiorowisk roślinnych, charakteryzujące się dużym udziałem przedstawicieli rzadkich gatunków roślin i zwierząt, zachowały się w stosunkowo licznych rozproszonych miejscach – szczególnie w dolinie potoku Żylica oraz fragmentach obszarów leśnych piętra pogorza Beskidu Śląskiego.

1.6 Wzajemne powiązania poszczególnych elementów przyrodniczych

W/w elementy przyrodnicze są ze sobą ściśle powiązane. Od podłoża geologicznego, warunków klimatycznych, stosunków wodnych itp. zależą typy gleb występujących na analizowanym obszarze. Typy gleb bezpośrednio wpływają na rodzaj siedlisk przyrodniczych, które natomiast warunkują występowanie określonych gatunków flory i fauny, decydujących o bioróżnorodności tego terenu. Istotne jest, iż każda niewłaściwa ingerencja w naturalne relacje pomiędzy poszczególnymi elementami przyrodniczymi, może mieć negatywny wpływ na cały system wzajemnych powiązań.

2. Dotychczasowe zmiany w środowisku

Zmiany w środowisku na terenie gminy Buczkowice są wynikiem głównie zróżnicowanej działalności człowieka w obszarze osadnictwa, rolnictwa, gospodarki leśnej i rozwoju przemysłu. Dokonując obserwacji, można stwierdzić, że najmniej zmian zostało poczynionych w dolinach potoków. Na pozostałym obszarze sołectwa można mówić o znacznych zmianach w środowisku, które mają bezpośredni wpływ na czynniki abiotyczne, takie jak: powierzchnia ziemi, powietrze atmosferyczne, wody, gleby oraz czynniki biotyczne, takie jak: flora i fauna.

3. Struktura przyrodnicza obszaru, w tym różnorodności biologicznej

Dzięki przeprowadzonym w latach ubiegłych inwentaryzacjom przyrodniczym stan rozpoznania flory i fauny, na terenie gminy Buczkowice, można uznać za dobry.

Największe bogactwo szaty roślinnej na terenie gminy występuje w dolinie potoku Żylica, w obrębie, której przeprowadzone badania przyrodnicze wykazywały występowanie ok. 300 gatunków roślin. W granicach gminy Buczkowice występuje ok. 12 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą i częściową, są to między innymi: wawrzynek wilczełyko, kukułka szerokolistna, kukułka Fuchsa, podkolan biały, parzydło leśne, bluszcz pospolity, listera jajowata, kruszczyk

szerokolistny, pióropusznik strusi, kalina koralowa, kopytnik pospolity i kruszyna pospolita. Dodatkowo spotykamy na tym terenie kilka gatunków rzadkich i zagrożonych w skali Górnego Śląska, takich jak: oset łopianowaty, czartwa drobna, przytulinka krzyżowa, żywiec gruczołowaty, tojeść gajowa, przetacznik górski i lepiężnik biały. Większość gatunków chronionych, jak i uznanych za rzadkie, występuje w nadrzecznej Olszynie górskiej oraz zaroślach z leszczyną i czerwemchą zwyczajną, w dolinie Żylicy w Buczkowicach i Rybarzowicach, jak również w płatach torfowiska przejściowego i młak na stokach Groniczka w Buczkowicach. Znacznie mniejszy udział roślin chronionych obserwowany jest w zadrzewieniach i lasach w dolinach potoków Białego i Bruśnika oraz w pasach leśnych i zaroślowych na wzniesieniu pomiędzy dolinami.

Z obserwacji Urzędu Gminy wynika, iż najczęściej spotykanymi gatunkami drzew liściastych na terenach leśnych, jak i terenach zadrzewień śródpolnych, nadbrzeżnych i przydrożnych są: olsza czarna, wierzba, brzoza, czerwemcha zwyczajna, jesion, klon, jawor, topola, lipa oraz buk. Z gatunków iglastych dominują tu świerki, choć i napotykamy tu również jodły, sosny i modrzewie.

Istotne jest, iż na całym terenie gminy Buczkowice nie stwierdza się żadnego gatunku z tzw. Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, co mogłoby stanowić podstawę do wyznaczenia potencjalnej Ostoi Siedliskowej NATURA 2000.

Występujące na badanym terenie płaty naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk roślinnych charakteryzują się ogólnie znacznym zubożeniem gatunkowym, a podstawowy problem stanowi ekspansja gatunków synantropijnych w zbiorowiskach roślinności leśnej i nieleśnej, co szczególnie widoczne jest w dolinie potoku Żylica, na skraju koryta, wzdłuż pozostałości zbiorowisk łągowych, gdzie coraz częściej można spotkać choćby szczególnie uciążliwy Barszcz sosnowskiego.

Stan rozpoznania fauny jest dobry, przy czym za w pełni zadowalający można uznać jedynie stan rozpoznania ichtiofauny doliny potoku Żylica i jego dopływów. Obecnie w tutejszych wodach możemy spotkać: pstrąga potokowego, głowacza przegopłetwego, kielba, jeleca, karasia srebrzystego.

Można spotkać tu wielu przedstawicieli awifauny, bytujących tu przez dłuższy okres, czy też chwilowo podczas wędrówek w inne miejsca. Najczęściej na terenie gminy Buczkowice udaje się zauważyć takie ptaki, jak: bażant, kuropatwa, sierpówka, dzięcioł duży, bocian biały, kos, zimorodek, czajka, kwiczoł, rudzik, skowronek, zięba, pliszka górska, pliszka siwa, sikora bogatka, kopciuszek, sójka, sroka, szpak, wrona siwa, gawron, wróbel domowy, trznadel, kapturka, gil, szczygieł, dzwoniec, cyranka, cyraneczka, krzyżówka, głowienka, łyska, łabędź niemy i mewa śmieszka. Do częściej widywanych ptaków drapieżnych należą jastrzębie, które nie są zbyt lubiane przez okolicznych hodowców gołębi domowych.

Oprócz ptaków powszechnie występujących możemy również na tym terenie zaobserwować ptaki gatunków mniej licznych, rzadko spotykanych, do których należą: derkacz i gąsiorek (wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków) oraz pluszcz zwyczajny, grubodziób, myszółow, krogulec, pokląskwa, strumieniówka, strzyżyk, świerszczak i turkawka.

Na terenie gminy Buczkowice występują tereny podmokłe (zawodnione okresowo lub stale), bagna, naturalne oczka wodne, czy też stawy, w obrębie których spotykamy cenne gatunki płazów, do których należą: kumak nizinny (gatunek z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej), ropucha szara, ropucha zielona, żaba moczarowa, żaba trawna, żaba wodna, żaba jeziorkowa, rzekotka drzewna, salamandra plamista oraz traszka zwyczajna.

Spośród gadów możemy natknąć się na padalca zwyczajnego, jaszczurkę zwinkę, jaszczurkę żyworodną, zaskronca zwyczajnego oraz żmiję zygzakowatą.

Z uwagi na rozległość obszarów upraw polowych jak i obecność terenów leśnych oraz zaroślowych występują tu też gatunki zwierzyny łownej, takiej jak: sarna, jelen, dzik, wcześniej wspominany bażant i kuropatwa, rzadziej zając i borsuk oraz drobne ssaki drapieżne, takie jak: lis, kuna leśna i domowa, tchórz, łasica, gronostaj, oraz bardzo sporadycznie jenot.

Z małych ssaków stwierdza się również obecność ryjówki aksamitnej, jeża oraz kreta.

Gryzonie najliczniej reprezentowane są przez myszy polne, leśne i domowe, nornice rude, polniki, szczury wędrowne oraz w mniejszej ilości wiewiórki pospolite. Dodatkowo, przy potoku Żylica w Rybarzowicach, od kilku lat notuje się obecność bobrów, która obecnie zwiększa swój zasięg i liczebność.

Pośród przedstawicieli bezkręgowców, do najbardziej interesujących należą owady takie jak: trzmiel gajowy, trzmiel rudy, trzmiel kamiennik, pszczoła, osa, szerszeń, ważka, mrówka. Dodatkowo występują na tym obszarze chrząszcze i motyle oraz pajęczaki, związane ze zbiorowiskami leśnymi i nieleśnymi.

Zauważono powrót do cieków wodnych Pijawki lekarskiej, która objęta jest ochroną gatunkową.

4. Powiązania przyrodnicze obszaru z jego szerszym otoczeniem

Obszar gminy Buczkowice ma swój udział w zachowaniu walorów ilościowych i jakościowych ponadlokalnych wielkich jednostek przyrodniczych, jakimi są obszary Beskidu Śląskiego i Małego.

Zgodnie z „Opracowaniem ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” (Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice 2015) przez gminę przebiega międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Beskid Śląski – Beskid Mały” oraz ponadregionalny korytarz migracji ptaków „Lasy Beskidu Śląsko-Żywieckiego”. Dodatkowo zlokalizowany jest na terenie gminy (przy granicy zachodniej) obszar węzłowy korytarzy migracyjnych ssaków drapieżnych i ssaków kopytnych „Beskid Śląski”.

Dolina potoku Żylica wraz z licznymi dopływami odgrywa istotną rolę w utrzymaniu przestrzennej ciągłości obszarów cennych z punktu przyrodniczego, położonych po stronie zachodniej sołectwa (Beskid Śląski) i po stronie wschodniej (Beskid Mały). Umożliwiają w ten sposób migrację gatunków, stanowiąc naturalne korytarze ekologiczne, które odgrywają również znaczącą rolę w przypadku zasilania uboższego gatunkowo środowiska, w obszarach gęściej zaludnionych i bardziej zurbanizowanych na terenie Kotliny Żywieckiej.

Obszary stanowiące korytarze ekologiczne, będące fragmentami krajobrazu zagospodarowanymi w sposób umożliwiający migrację, rozprzestrzenianie i wymianę puli genetycznej gatunków, wzbogacają i wzmacniają obszary, które łączą, co świadczy o ich znaczącej roli w ponadlokalnym systemie obszarów przyrodniczych.

5. Zasoby przyrodnicze i ich ochrona

Zasoby przyrody to bogactwo naturalne, występujące w środowisku, które dzielimy na:

- niewyczerpalne (woda, wiatr, energia słoneczna oraz ciepło ziemi);
- wyczerpalne, ale odnawialne (rośliny, zwierzęta, gleba);
- wyczerpalne ale nieodnawialne (węgiel, ropa naftowa, gaz ziemny, rudy metali, substancje radioaktywne).

Na terenie gminy Buczkowice znajdują się godne uwagi zasoby przyrodnicze, jednak pośród form ochrony przyrody przewidzianych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody

(Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zmianami), znajdziemy tu jedynie kilkadziesiąt gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną ścisłą lub częściową, ~~dwaj~~ **jeden** pomnik przyrody, część Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny ~~oraz część otuliny Parku Krajobrazowego Beskidu Małego~~.

Stwierdzone na terenie Gminy Buczkowice gatunki roślin i zwierząt podlegających ochronie gatunkowej zestawiono w poniższych tabelach.

Tab. 3 Stwierdzone na terenie Gminy Buczkowice rośliny podlegające ochronie gatunkowej.

Gatunek	Status ochrony
Wawrzynek wilczelyko (<i>Daphne mezereum</i>)	Ochrona ścisła
Kukułka szerokolistna (<i>Dactylorhiza majalis</i>)	Ochrona ścisła
Kukułka Fuchsa (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>)	Ochrona ścisła
Podkolan biały (<i>Platanthera bifolia</i>)	Ochrona ścisła
Parzydło leśne (<i>Aruncus sylvestris</i>)	Ochrona ścisła
Bluszcz pospolity (<i>Hedera helix</i>)	Ochrona ścisła
Listera jajowata (<i>Listera ovata</i>)	Ochrona ścisła
Kruszczyk szerokolistny (<i>Epipactis helleborine</i>)	Ochrona ścisła
Pióropusznik strusi (<i>Matteuccia struthiopteris</i>)	Ochrona ścisła
Kalina koralowa (<i>Viburnum opulus</i>)	Ochrona częściowa
Kopytnik pospolity (<i>Asarum europaeum</i>)	Ochrona częściowa
Kruszyna pospolita (<i>Frangula alnus</i>)	Ochrona częściowa

Tab. 4 Stwierdzone na terenie Gminy Buczkowice zwierzęta podlegające ochronie gatunkowej.

Gromada	Gatunek	Status ochrony
Pijawki	Pijawka lekarska (<i>Hirudo medicinalis</i>)	Ochrona ścisła
Owady	Trzmiel gajowy (<i>Bombus lucorum</i>)	Ochrona ścisła
	Trzmiel rudy (<i>Bombus pascuorum</i>)	Ochrona ścisła
	Trzmiel kamiennik (<i>Bombus lapidarius</i>)	Ochrona częściowa
Ślimaki	Ślimak winniczek (<i>Helix pomatia</i>)	Ochrona częściowa
Płazy	Kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>)	Ochrona ścisła
	Ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>)	Ochrona ścisła
	Rzekotka drzewna (<i>Hyla arborea</i>)	Ochrona ścisła
	Żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>)	Ochrona ścisła
	Żaba wodna (<i>Pelophylax kl. esculentus</i>)	Ochrona ścisła
	Ropucha zielona (<i>Bufo viridis</i>)	Ochrona ścisła
	Żaba moczarowa (<i>Rana arvalis</i>)	Ochrona ścisła
	Żaba jeziorkowa (<i>Rana lessonae</i>)	Ochrona ścisła
	Salamandra plamista (<i>Salamandra salamandra</i>)	Ochrona ścisła

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

	Traszka zwyczajna (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	Ochrona ścisła
Ryby	Głowacz pręgopłetwy (<i>Cottus poecilopus</i>)	Ochrona ścisła
Gady	Padalec zwyczajny (<i>Anguis fragilis</i>)	Ochrona ścisła
	Jaszczurka zwinka (<i>Lacerta agilis</i>)	Ochrona ścisła
	Jaszczurka żyworodna (<i>Zootoca vivipara</i>)	Ochrona ścisła
	Zaskroniec zwyczajny (<i>Natrix natrix</i>)	Ochrona ścisła
	Żmija zygzakowata (<i>Vipera berus</i>)	Ochrona ścisła
Ptaki	Derkacz zwyczajny (<i>Cred crex</i>)	Ochrona ścisła
	Gąsior (<i>Lanius collurio</i>)	Ochrona ścisła
	Grubodziób (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	Ochrona ścisła
	Poklaskwa (<i>Saxicola rubetra</i>)	Ochrona ścisła
	Strumieniówka (<i>Locustella fluviatilis</i>)	Ochrona ścisła
	Strzyżyk (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	Ochrona ścisła
	Świerszczak zwyczajny (<i>Locustella naevia</i>)	Ochrona ścisła
	Turkawka (<i>Streptopelia turtur</i>)	Ochrona ścisła
	Grzywacz (<i>Columba palumbus</i>)	Ochrona łowiecka
	Sierpówka (<i>Streptopelia decaocto</i>)	Ochrona ścisła
	Bażant zwyczajny (<i>Phasianus colchicus</i>)	Ochrona łowiecka
	Kuropatwa zwyczajna (<i>Perdix perdix</i>)	Ochrona łowiecka
	Dzięcioł duży (<i>Dendrocopos major</i>)	Ochrona ścisła
	Bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)	Ochrona ścisła
	Pierwiosnek (<i>Phylloscopus collybita</i>)	Ochrona ścisła
	Kwiczół (<i>Turdus pilaris</i>)	Ochrona ścisła
	Kos zwyczajny (<i>Turdus merula</i>)	Ochrona ścisła
	Rudzik (<i>Erithacus rubecula</i>)	Ochrona ścisła
	Skowronek (<i>Alauda arvensis</i>)	Ochrona ścisła
	Zimorodek zwyczajny (<i>Alcedo atthis</i>)	Ochrona ścisła
	Pluszcz zwyczajny (<i>Cinclus cinclus</i>)	Ochrona ścisła
	Pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>)	Ochrona ścisła
	Pliszka siwa (<i>Motacilla alba</i>)	Ochrona ścisła
	Sikora bogatka (<i>Parus major</i>)	Ochrona ścisła
	Kopciuszek (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	Ochrona ścisła

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

	Sójka (<i>Garrulus glandarius</i>)	Ochrona ścisła
	Czajka (<i>Vanellus vanellus</i>)	Ochrona ścisła
	Sroka (<i>Pica pica</i>)	Ochrona częściowa
	Szpak (<i>Sturnus vulgaris</i>)	Ochrona ścisła
	Wrona siwa (<i>Corvus cornix</i>)	Ochrona częściowa
	Gawron (<i>Corvus frugilegus</i>)	Ochrona częściowa
	Wróbel domowy (<i>Passer domesticus</i>)	Ochrona ścisła
	Trznadel (<i>Emberiza citrinella</i>)	Ochrona ścisła
	Kapturka (<i>Sylvia atricapilla</i>)	Ochrona ścisła
	Gil (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	Ochrona ścisła
	Szczygieł (<i>Carduelis carduelis</i>)	Ochrona ścisła
	Drozd śpiewak (<i>Turdus philomelos</i>)	Ochrona ścisła
	Świstunka leśna (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>)	Ochrona ścisła
	Cyranka (<i>Anas querquedula</i>)	Ochrona ścisła
	Cyraneczka (<i>Anas crecca</i>)	Ochrona łowiecka
	Kaczka krzyżówka (<i>Anas platyrhynchos</i>)	Ochrona łowiecka
	Głowienka (<i>Aythya ferina</i>)	Ochrona łowiecka
	Łyska zwyczajna (<i>Fulica atra</i>)	Ochrona łowiecka
	Łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	Ochrona ścisła
	Mewa śmieszka (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)	Ochrona ścisła
	Myszołów (<i>Buteo buteo</i>)	Ochrona ścisła
	Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>)	Ochrona ścisła
	Krogulec (<i>Accipiter nisus</i>)	Ochrona ścisła
Ssaki	Jeż europejski (<i>Erinaceus europaeus</i>)	Ochrona ścisła
	Ryjówka aksamitna (<i>Sorex areneus</i>)	Ochrona ścisła
	Kret europejski (<i>Talpa europaea</i>)	Ochrona częściowa
	Wiewiórka pospolita (<i>Sciurus vulgaris</i>)	Ochrona ścisła
	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	Ochrona częściowa
	Sarna europejska (<i>Capreolus capreolus</i>)	Ochrona łowiecka
	Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>)	Ochrona łowiecka
	Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	Ochrona łowiecka
	Zając szarak (<i>Lepus europaeus</i>)	Ochrona łowiecka

	Borsuk (<i>Meles meles</i>)	Ochrona łowiecka
	Lis rudy (<i>Vulpes vulpes</i>)	Ochrona łowiecka
	Kuna leśna (<i>Martes martes</i>)	Ochrona łowiecka
	Łasica (<i>Mustela nivalis</i>)	Ochrona ścisła
	Gronostaj (<i>Mustela erminea</i>)	Ochrona ścisła

Drzewo posiadające status pomnika przyrody to obecnie jedynie:

- Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 300 cm, rosnący na prywatnej posesji nr 475 w sołectwie Rybarzowice.

Część obszaru Gminy Buczkowice, przy granicy zachodniej, na terenie sołectw Buczkowice i Godziszka, położona jest w obrębie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny, natomiast część północno-wschodnia sołectwa Rybarzowice przylega na krótkim odcinku do otuliny Parku Krajobrazowego Beskidu Małego. Innych wielkoobszarowych form ochrony przyrody, ustanowionych w ramach ustawy o ochronie przyrody, na terenie gminy nie ma.

Gmina Buczkowice zlokalizowana jest poza obszarami Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. W części południowo-zachodniej, na terenie sołectwa Godziszka, Gmina Buczkowice graniczy na bardzo małym odcinku ze Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Beskid Śląski” (kod obszaru PLH240005), natomiast Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Beskid Mały” (kod obszaru PLH240023), leży na wschód od gminy, w odległości około 3,5 km.

Zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” (Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice 2015) przez gminę przebiega międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Beskid Śląski – Beskid Mały” oraz ponadregionalny korytarz migracji ptaków „Lasy Beskidu Śląsko-Żywieckiego”. Dodatkowo zlokalizowany jest na terenie gminy (przy granicy zachodniej) obszar węzłowy korytarzy migracyjnych ssaków drapieżnych i ssaków kopytnych „Beskid Śląski”.

6. Walory krajobrazowe i ich ochrona prawna

Krajobraz Gminy Buczkowice reprezentuje dużą mozaikowość różnych form ukształtowania terenu, co w połączeniu z otaczającymi gminę pasmami górskimi: Beskidu Śląskiego, Beskidu Małego oraz Beskidu Żywieckiego, czyni ten teren atrakcyjny krajobrazowo.

Spośród form krajobrazu na omawianym terenie przeważają otwarte tereny upraw polowych, z rozdrobnioną zabudową zagrodową, otaczające zurbanizowane centra poszczególnych sołectw oraz zwarta zabudowa mieszkalno-usługowa, z rozbudowaną infrastrukturą komunikacyjną.

Wspominając o walorach krajobrazowych należy podkreślić szczególną rolę w ich kreowaniu przepływającego przez gminę Buczkowice potoku Żylica, którego malowniczo położone koryto oraz tereny przybrzeżne, wpływają na wzrost atrakcyjności przedmiotowego obszaru.

Dość duży udział w kreowaniu walorów krajobrazowych mają również zadrzewienia. W zachodniej części gminy zlokalizowane są obszary leśne, których drzewostany zbliżone są swoim składem gatunkowym do dolnoreglowych borów jodłowo – świerkowych. Dodatkowo

rozproszone zadrzewienia skupiają się na zboczach jarów i głęboko wciętych dolin lokalnych cieków wodnych.

Walory krajobrazowe chronione są na terenie gminy głównie poprzez zakaz zabudowy ustalony w obowiązujących planach miejscowych.

Jak dotychczas na omawianym obszarze nie ustanowiono takich form ochrony, jak np. zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

Ochronie krajobrazu nie sprzyja bezczynność organów założycielskich parków krajobrazowych, które dotąd nie ustaliły zasad ochrony tych parków i ich otulin.

7. Jakość środowiska oraz jego zagrożenia wraz z identyfikacją tych zagrożeń

Rozwój osadnictwa, rolnictwa oraz przemysłu sprzyja człowiekowi, jednak nie zawsze ma dobry wpływ na jakość środowiska. Postęp cywilizacyjny wiąże się głównie ze wzrostem zanieczyszczeń powietrza, gleb i wód, wzrostem poziomu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, co przekłada się na jego jakość.

7.1 Powietrze atmosferyczne

Gmina Buczkowice położona jest w województwie śląskim, które od wielu lat należy do regionów Polski o największej emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Na stan powietrza atmosferycznego tego terenu mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja;
- emisja ze środków transportu;
- emisja spoza terenu sołectwa;
- emisja niezorganizowana.

Najczęściej głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji szkodliwych, tworzących się podczas procesów spalania paliw ciekłych, stałych i gazowych. Podczas spalania do atmosfery uwalniane są takie związki szkodliwe jak: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach uwalniany jest chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(α)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcję o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM10). Szczególnie ta druga frakcja jest niebezpieczna dla człowieka, ponieważ jest już tak mała, że nie jest zatrzymywana przez naturalny system filtracyjny układu oddechowego.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024r., poz. 54 ze zmianami) oceny jakości powietrza dokonywane są w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref, tj.:

1. strefa śląska;
2. aglomeracja górnośląska;
3. aglomeracja rybnicko-jastrzębska;
4. miasto Bielsko-Biała;
5. miasto Częstochowa.

Gmina Buczkowice należy do strefy śląskiej, i z uwagi na brak w obrębie gminy stacji monitoringu jakości powietrza, należy przyjmować wyniki otrzymane na stacjach pomiarowych zlokalizowanych w przedmiotowej strefie. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach dokonuje pomiarów następujących zanieczyszczeń:

- benzen, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, arsenu, benzo(α)pirenu, ołowiu, kadmu, oraz niklu – ze względu na ochronę zdrowia;
- dwutlenku siarki, tlenku azotu oraz ozonu – ze względu na ochronę roślin.

Z przeprowadzonej oceny jakości powietrza wynika, iż w strefie śląskiej dochodzi do przekroczeń standardów stężeń dla pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, benzo(α)pirenu, dwutlenku siarki i ozonu.

Główną przyczyną występowania przekroczeń pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(α)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, natomiast w okresie letnim ruch drogowy, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s). Dodatkową przyczyną wystąpienia przekroczenia stężeń dopuszczalnych jest napływ zanieczyszczeń spoza kraju. Przyczyną wystąpienia przekroczeń stężeń ozonu jest oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych nie związanych z działalnością człowieka. Wysokie stężenia ozonu pojawiają się w sprzyjających warunkach atmosferycznych, tj. wysokiej temperatury i promieniowania słonecznego.

Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej:

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa śląska	A	A	A	A	A ₁	C	A	A	A	A	C	C ₁₂

1) dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

2) dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza strefa śląska uzyskała klasę C

7.2 Wody

a) wody powierzchniowe

Spośród wszystkich cieków wodnych przepływających w obrębie gminy Buczkowice monitoringiem wód powierzchniowych w 2023r. objęte były wyłącznie dwa potoki, tj. potok Żylica i potok Kalonka. Badania jakości wód tych potoków prowadzone były w punktach monitoringu operacyjnego jakości wód powierzchniowych, które są wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, znajdujących się w obszarze działania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach. Punkty monitoringu zlokalizowane zostały na Żylicy w Szczyrku Górnym oraz na Kalonce w Słotwinie. W tabelach poniżej przedstawiono wyniki badań wód potoków Żylica i Kalonka, przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach.

Jakość wody, jaką prowadzi potok Żylica na terenie gminy Buczkowice, nie jest dobra. Można przyjąć również, że pozostałe cieki przepływające przez ten teren, mają podobnie wody złej jakości, przy czym niewątpliwie najbardziej zanieczyszczone są te cieki, które przepływają przez tereny zurbanizowane, gdzie zanieczyszczane są nieczystościami ciekłymi pochodzącymi z nieszczelnych osadników na posesjach niewłączonych dotychczas do kanalizacji sanitarnej (choć

biorąc pod uwagę stopień skanalizowania gminy należy spodziewać się znacznej poprawy w tym zakresie), oraz zanieczyszczeniami spływającymi z terenów utwardzonych (place, parkingi), czy też ciągów komunikacyjnych, wzdłuż których nie ma kanalizacji deszczowej.

W nieco innym zakresie zanieczyszczane są wody cieków przepływających przez tereny upraw polowych, gdzie w przypadku niewłaściwie prowadzonej gospodarki rolnej, w tym niewłaściwie stosowanych dawek nawozów mineralnych, dochodzi poprzez spływ powierzchniowy do ich zanieczyszczania, konsekwencją, czego jest między innymi nadmierna eutrofizacja wód.

b) wody podziemne

Na terenie Gminy nie występują obecnie stałe punkty monitoringu jakości wód podziemnych. Najbliżej położone punkty monitoringu diagnostycznego znajdują się na terenie miasta Bielska-Białej i Gminy Wilkowice.

Z przeprowadzonych przez Państwowy Instytut Geologiczny badań jakości wód podziemnych w wybranych punktach pomiarowych, wynika, iż w punkcie pomiarowym Szyndzielnia wody oceniono jako dobrej jakości – II klasa, natomiast w punkcie pomiarowym Bielsko-Biała wody oceniono jako złej jakości – V klasa (wskaźnikami negatywnie oddziałującymi na wody w tym poziomie były tlen, jony amonowe, bor, sód oraz wodorowęglany, które w zasadniczy sposób rzutowały na ich jakość).

7.3 Gleby

Prowadzone w latach ubiegłych na terenie Gminy Buczkowice badania gleb pod kątem ich kwasowości, wskazują, iż na omawianym obszarze większość gleb to gleby lekko lub średnio zakwaszone, o pH od 4,6 do 7,1, wymagające wapnowania, natomiast prowadzone badania gleb pod kątem zawartości w nich metali ciężkich, wskazują, iż mamy tu gleby o 0 stopniu zanieczyszczenia (gleby niezanieczyszczone) lub o I stopniu zanieczyszczenia (gleby posiadające tylko podwyższoną, ponad poziom naturalny, zawartość metali).

W chwili obecnej z uwagi na brak aktualnych badań jakości gleb, nie jest możliwe prześledzenie zmian w przedmiotowym zakresie.

7.4 Flora i Fauna

Na skutek zróżnicowanej działalności człowieka, przejawiającej się głównie w obszarze rolnictwa, gospodarki leśnej, osadnictwa i rozwoju przemysłu, na terenie Gminy Buczkowice doszło do:

- zubożenia gatunkowego;
- zmniejszenia obszaru naturalnych siedlisk;
- rozprzestrzeniania się gatunków obcych;
- znacznego wylesienia obszaru sołectwa;
- zniszczenia niektórych szlaków migracyjnych;
- zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnych.

Jednocześnie pomimo tych negatywnych efektów działalności człowieka na przedmiotowym terenie zachowały się wartościowe typy siedlisk i zbiorowisk roślinnych, charakteryzujących się dużym udziałem przedstawicieli rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

7.5 Identyfikacja zagrożeń środowiska

Na terenie Gminy Buczkowice możemy zidentyfikować następujące zagrożenia środowiska lokalnego:

a) zagrożenia dla powietrza atmosferycznego:

- zanieczyszczenia powstające w ramach tzw. niskiej emisji;
- zanieczyszczenia komunikacyjne;
- zanieczyszczenia powstające w trakcie spalania odpadów komunalnych w piecach przydomowych;
- zanieczyszczenia pochodzące spoza terenu gminy.

b) zagrożenia dla wód:

- nieczystości ciekłe pochodzące z zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenach nieskanalizowanych;
- chemiczne środki do produkcji rolniczej, spływające z pól;
- zanieczyszczenia spływające z ciągów komunikacyjnych oraz terenów utwardzonych nie posiadających instalacji do wstępnego podczyszczania wód;
- nieprawidłowa regulacja cieków wodnych;
- zasypywanie cieków wodnych.

c) zagrożenia dla gleb:

- nieczystości ciekłe pochodzące z zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenach nieskanalizowanych;
- erozja;
- wyjałowienie;
- zakwaszenie;
- chemizacja rolnictwa;
- dzikie składowiska odpadów.

d) zagrożenia dla flory i fauny:

- urbanizacja;
- zanieczyszczenie powietrza;
- inwazja gatunków obcych;
- niekontrolowana eksploatacja żwiru w potokach, powodująca zanikanie kamienistych tarlisk ryb;
- fragmentaryzacja siedlisk;
- tworzenie barier w obrębie korytarzy ekologicznych;
- kanalizacja koryt cieków wodnych;
- zasypywanie cieków wodnych;
- niewłaściwa gospodarka leśna;
- wypalanie traw;
- susza;
- powódź.

e) zagrożenia dla mieszkańców:

- zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego;
- zanieczyszczenie wód;
- zanieczyszczenie gleb;
- hałas, szczególnie w pobliżu większych ciągów komunikacyjnych i zakładów produkcyjnych;

- promieniowanie elektromagnetyczne;
- susza;
- powódź, szczególnie na terenach sąsiadujących z potokiem Żylica i potokiem Bruśnik, w obszarze zabudowy mieszkaniowej.

f) zagrożenia dla krajobrazu:

- urbanizacja, w tym brak ładu przestrzennego;
- wzrost powierzchni nieużytków;
- wycinka zadrzewień.

VII. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska Gminy Buczkowice, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

1. Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji

Pojęcie odporności środowiska przyrodniczego na degradację, czyli na pogorszenie jakości poszczególnych jego elementów lub cech oraz zachwianie równowagi, rozumiane jest jako zdolność do zachowania wewnętrznej równowagi, pomimo naruszenia jej przez czynniki zewnętrzne, zarówno pochodzenia naturalnego jak i sztucznego. Ocena odporności środowiska na degradację pozwala na uchwycenie komponentów o najmniejszej odporności na czynniki niszczące, co pozwala na podjęcie stosownych kroków mających na celu skuteczną ich ochronę. Specyfika budowy środowiska przyrodniczego sprawia, iż trudno jest dokonać kompleksowej oceny jego naturalnej odporności na degradację. Dokonując takiej oceny należy wziąć pod uwagę odporność każdego z elementów środowiska przyrodniczego z osobna, jak i w powiązaniu ze sobą, na wszystkie możliwe rodzaje degradacji.

Środowisko gminy Buczkowice zostało znacząco zmienione pod wpływem działalności człowieka, przez co dziś praktycznie nie ma już miejsc, gdzie nie widoczne byłyby skutki bytności człowieka, czego następstwem jest zmniejszenie jego odporności na dalszą degradację. Na tak zmienione środowisko degradacyjny wpływ mają czynniki naturalne jak i antropogeniczne. Do najbardziej narażonych, przez co najmniej odpornych na degradację elementów środowiska na omawianym obszarze należą:

- gleby, na które silnie oddziałują zarówno czynniki naturalne takie jak erozja wodna i wietrzna, jak i antropogeniczne, do których należy zaliczyć zanieczyszczenia spływające z dróg i placów, kwaśne deszcze, nieczystości ciekłe oraz dzikie składowiska odpadów;
- wody podziemne, na których jakość ma bezpośredni wpływ rodzaj gleb, jak i zanieczyszczenia antropogeniczne, np. związki biogenne wymywane z upraw polowych, nieczystości ciekłe z nieszczelnych osadników, czy też odcieki z dzikich składowisk odpadów;
- wody powierzchniowe, na które główny wpływ mają czynniki antropogeniczne, takie jak: związki biogenne wymywane z upraw polowych, nieczystości ciekłe z nieszczelnych osadników, ale też regulacja cieków przyczyniająca się między innymi do erozji dennej;
- przyroda żywa, na którą główny wpływ mają czynniki antropogeniczne, takie jak: urbanizacja, zanieczyszczenie powietrza czy też naruszenie stosunków wodnych, które prowadzą do kurczenia się naturalnych siedlisk, zmiany struktury jak i przebudowy składu gatunkowego.

Tereny o wysokiej wrażliwości wymagające ochrony przed czynnikami degradującymi na terenie Gminy Buczkowice to głównie ekosystemy leśne, tereny zieleni nieurządzonej, jak i korytarze ekologiczne, na które składają się ciekły wodne, zadrzewienia, łąki, pastwiska i nieużytki. Zaburzenie ich funkcjonowania może bowiem niekorzystnie wpłynąć na stan całego środowiska, co w konsekwencji może prowadzić do zubożenia bioróżnorodności, zmiany stosunków wodnych, czy też nasilenia procesów erozyjnych gleb pozbawionych roślinności.

Oceniając środowisko badanego obszaru, pod względem zdolności do regeneracji, należy uznać, że zmiany antropogeniczne są na tyle znaczne, że konieczny jest udział człowieka w kształtowaniu właściwych procesów ekologicznych. Wobec silnej antropopresji, czynnikiem łagodzącym jej negatywne oddziaływanie na środowisko, wspomagającym odnowę różnorodności biologicznej i zwiększającym walory krajobrazowe, będzie zaprojektowanie

takiego sposobu użytkowania terenu, który uwzględni jego obecne walory i uwarunkowania przyrodnicze.

2. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej

Biorąc pod uwagę fakt, iż na terenie gminy Buczkowice formami ochrony przyrody objęty jest jedynie jeden pomnik przyrody, bardzo mała część powierzchni gminy leżąca w granicy parku krajobrazowego oraz kilkadziesiąt gatunków roślin i zwierząt, należy stwierdzić, że stan ochrony zasobów przyrodniczych na tym terenie nie jest zadowalający.

W ramach poprawy stanu ochrony zasobów przyrodniczych postuluje się wprowadzenie następujących form ochrony przyrody na terenie Gminy Buczkowice:

- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Żylica-Buczkowice” w Buczkowicach, którego celem ochrony byłby fragment dobrze zachowanej nadrzecznej olszyny górskiej z udziałem chronionych gatunków roślin.
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Groniczek” w Buczkowicach, którego celem ochrony byłby fragment dolnoregłowego boru jodłowo-świerkowego z licznymi chronionymi gatunkami roślin.
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Żylica-Rybarzowice” w Rybarzowicach, którego celem ochrony byłby fragment potoku „Żylica”, z przylegającymi do niego żwirowiskami, stawami, dobrze zachowanymi fragmentami lasów łęgowych, zaroślami oraz łąkami.
- Stanowisko dokumentacyjne „Grzebień Żylicy” w Rybarzowicach, którego celem ochrony byłby skalisty odcinek potoku „Żylica” z odsłonięciem stromo ustawionych ławic piaskowców przypominających grzebień.
- Pomnik przyrody – drzewo gatunku Dąb zielony o obwodzie pnia 210 cm, rosnące w Buczkowicach obok budynku Szkoły Mistrzostwa Sportowego przy ul. Grunwaldzkiej.
- Pomnik przyrody – drzewo gatunku Lipa drobnolistna o obwodzie pnia 379 cm, rosnące w Buczkowicach obok bramy wjazdowej na teren Szkoły Mistrzostwa Sportowego przy ul. Grunwaldzkiej.

Oprócz propozycji wprowadzenia powyższych form ochrony przyrody, w ramach ochrony zasobów przyrodniczych Gminy Buczkowice, należy:

1. Zachować ciągłość lokalnych korytarzy ekologicznych.
2. Urządzić i zagospodarować tereny nadwodne wzdłuż potoku Żylica w sposób umożliwiający czynny wypoczynek i rekreację z uwzględnieniem ochrony różnorodności przyrodniczej i krajobrazowej.
3. Określać w dokumentach planistycznych jak największą powierzchnię obszarów biologicznie czynnych.
4. Otoczyć opieką zadrzewienia przydrożne (nasadzenia, cięcia pielęgnacyjne, wymiana składu gatunkowego).
5. Zwiększać lesistość gminy poprzez zalesianie i zadrzewianie gruntów rolnych o niskiej wartości bonitacyjnej.
6. Regulować potoki wyłącznie na terenach zabudowy mieszkaniowej, celem ich ochrony przed powodzią.
7. Chronić naturalne ukształtowanie terenu.

8. Zachęcać mieszkańców do segregacji odpadów i regularnego pozbywania się odpadów komunalnych.
9. Skanalizować cały możliwy obszar gminy.
10. Propagować działania zmierzające do zmniejszenia zużycia wody, energii elektrycznej oraz paliw w gospodarstwach domowych;
11. Wdrożyć program redukcji „niskiej emisji”.
12. Propagować działania zmierzające do wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
13. Propagować wśród rolników działania zapobiegające erozji gleb, takie jak: stosowanie odpowiednich płodozmianów, zachowania zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych, obsiewanie nieużytków wieloletnimi roślinami motylkowymi.
14. Stale podnosić świadomość ekologiczną społeczności lokalnej w przedmiotowym zakresie, np. poprzez programy edukacyjne realizowane w szkołach, spotkania plenerowe, ulotki itp.

Na terenie Gminy Buczkowice za wyjątkiem zwykłego korzystania z zasobów przyrody nie notuje się innych szczególnych form ich wykorzystania. Na badanym terenie nie ma zlokalizowanych większych systemów solarnych, elektrowni wiatrowych czy też wodnych, brak jest również złóż surowców których wydobywanie byłoby opłacalne, przez co nie jest prowadzona na tym terenie eksploatacja udokumentowanego złoża kopaliny.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania klimatyczne i topograficzne, wydaje się, że większy udział na tym terenie powinno mieć wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, szczególnie z wykorzystaniem energii słońca.

3. Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania

Stan zachowania walorów krajobrazowych należy uznać za dobry, pomimo znacznych zmian antropogenicznych, jakie zaszły na terenie gminy Buczkowice. Charakterystyczną cechą krajobrazu jest zabudowa koncentrująca się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, poza którymi występują obszary upraw polowych, zieleni przypotokowej, zadrzewień śródpolnych oraz terenów leśnych, tworzących bardzo ciekawy kompleks krajobrazowy.

Cechą wyróżniającą ten teren, jest możliwość nieznacznego kształtowania walorów krajobrazowych, poza terenami zabudowanymi, które wydaje się, iż powinno przede wszystkim iść w kierunku zachowania zadrzewień rosnących wzdłuż potoków oraz zadrzewień śródpolnych, przy jednoczesnym urozmaicaniu obszarów upraw polowych. Mozaika łąk kośnych, pastwisk i upraw zbożowych z towarzyszącą jej roślinnością wysoką, w sąsiedztwie przepływających potoków, to niewątpliwie istotny walor krajobrazowy.

Bardziej podatne na kształtowanie są tereny zabudowy mieszkaniowej, które dzięki dobrze przemyślanej polityce przestrzennej, w zakresie ich lokalizacji i kształtujących je uwarunkowań, mogą znacząco wpłynąć na poprawę krajobrazu lokalnego.

4. Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi

Dotychczasowy sposób zabudowy i zagospodarowania gminy, który wykształcił główne pasma osadnicze wzdłuż najważniejszych szlaków komunikacyjnych, należy uznać za korzystny dla uwarunkowań przyrodniczych. Korzystne jest również skoncentrowanie terenów

przemysłowych w rejonie drogi krajowej w Rybarzowicach oraz terenów usługowych w rejonie drogi wojewódzkiej w Buczkowicach, z dala od terenów cennych przyrodniczo.

Dobrze należy również ocenić zagospodarowanie większości terenów nadpotokowych, które są wolne od zabudowy, dzięki czemu przy właściwym planowaniu przestrzennym mogą stanowić zarówno tereny cenne przyrodniczo jak i wartościowe tereny rekreacyjne.

Mniej korzystny, jest wzrost nieużytków, na terenach upraw polowych, co jednak w przyszłości może mieć i swoje dobre strony, ponieważ na takich gruntach dochodzi do tzw. sukcesji wtórnej, wynikiem, której jest wykształcenie roślinności leśnej, przy czym z obserwacji własnych wynika, że na terenie gminy Buczkowice wynikiem sukcesji wtórnej jest pojawienie się jednogatunkowych zadrzewień olszynowych lub brzozowych, czyli niejako dochodzi do zubożenia gatunkowego.

Najbardziej niepokojący jest jednak fakt wylesiania obszarów leśnych, które mogą całkowicie utracić swoją pierwotną funkcję, co może mieć w przyszłości swoje negatywne konsekwencje dla całego środowiska badanego terenu.

5. Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku

Zmiany, jakie zaszły w środowisku gminy Buczkowice, są głównie wynikiem działalności człowieka, który ukształtował je na własne potrzeby. Istotne jest, iż na terenie gminy, nie ma już praktycznie miejsc, które nie zostały w jakimś stopniu zmienione przez człowieka.

Analizując zmiany, jakie zaszły w środowisku, można badany teren podzielić ze względu na ich stopień przekształcenia, na:

- tereny przeznaczone pod działalność przemysłową – tereny te charakteryzują się największą antropopresją, związaną z działalnością gospodarczą prowadzoną w ich obrębie;
- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej – tereny równie silnie zmienione przez człowieka, w celu zaadaptowania ich na cele mieszkaniowe i usługowe;
- tereny upraw polowych, łąki i pastwiska – tereny o znacznie mniej widocznej ingerencji człowieka, jednak należy pamiętać, że powstały dzięki człowiekowi, celem zaspokojenia jego potrzeb. W chwili obecnej obserwuje się zmiany tych terenów, spowodowane brakiem ingerencji człowieka – wzrost powierzchni nieużytków, na których następuje sukcesja wtórna;
- tereny leśne i zadrzewień śródpolnych – podobnie jak wyżej tereny o znacznie mniej widocznej ingerencji człowieka, przy czym należy pamiętać, że część z nich powstała w sposób naturalny, natomiast część powstała dzięki człowiekowi, celem zaspokojenia jego potrzeb. W chwili obecnej obserwowane negatywne zmiany tych terenów, to redukcja drzewostanów, czy wręcz ich zanik;
- tereny nad głównymi potokami i ich dopływami z towarzyszącą im zielenią – to tereny najmniej zmienione przez człowieka. Obserwowana ingerencja człowieka na tych terenach związana jest głównie z pracami regulacyjnymi koryt potoków i działalnością rolniczą, prowadzoną w ich sąsiedztwie.

6. Ocena stanu środowiska oraz jego zagrożeń i możliwości ich ograniczenia

Stan środowiska gminy Buczkowice należy ocenić jako niezadowalający. Na przedmiotową ocenę, ma głównie wpływ analiza stanu takich elementów środowiska jak: powietrze, wody oraz gleby, których jakość bezpośrednio wpływa na kondycję wszystkich pozostałych elementów środowiska.

Główne zagrożenia dla środowiska gminy zostały zidentyfikowane już w niniejszym opracowaniu, przy czym do tych najbardziej istotnych, mających główny znaczący wpływ na stan środowiska lokalnego, należą:

- zanieczyszczenia powstające w ramach tzw. niskiej emisji;
- zanieczyszczenia komunikacyjne;
- emisja niezorganizowana;
- zanieczyszczenia wód;
- nieczystości ciekłe pochodzące z zabudowy mieszkaniowej na terenach nieskanalizowanych;
- dzikie składowiska odpadów;
- tzw. kwaśne deszcze;
- niewłaściwa regulacja potoków;
- erozja glebowa.

Po podjęciu stosownych działań można ograniczyć w/w zagrożenia, w tym celu należy:

- dokonać termomodernizacji budynków, w tym wymiany starych, nisko wydajnych pieców węglowych na piece o wysokiej wydajności, wykorzystujących jako paliwo: węgiel o niskiej zawartości siarki, gaz, biomasę czy też olej opałowy;
- skanalizować wszystkie obszary zabudowane, a tam gdzie nie jest to technicznie możliwe, wyposażyć nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe;
- poprawiać stan dróg, w tym budować systemy wstępnego podczyszczania zanieczyszczeń spływających z dróg;
- zwiększać lesistość gminy poprzez zalesianie i zadrzewianie gruntów rolnych o niskiej wartości bonitacyjnej;
- regulować potoki wyłącznie na terenach zagrożonych powodzią;
- zachęcać mieszkańców do segregacji odpadów i regularnego pozbywania się odpadów komunalnych;
- propagować działania zmierzające do wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;
- propagować wśród rolników działania zapobiegające erozji gleb, takie jak: stosowanie odpowiednich płodozmianów, zachowania zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych, obsiewanie nieużytków wieloletnimi roślinami motylkowymi;
- stale podnosić świadomość ekologiczną społeczności lokalnej w przedmiotowym zakresie, np. poprzez programy edukacyjne realizowane w szkołach, spotkania plenerowe, ulotki itp.

Istotne jest, iż Urząd Gminy Buczkowice prowadzi działania mające na celu poprawę stanu środowiska na obszarze całej gminy. Do takich działań, które prowadzone są już od kilku lat, a niewątpliwie przyczyniają się do poprawy stanu środowiska lokalnego, należą:

- budowa kanalizacji sanitarnej;
- objęcie wszystkich mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych systemem gospodarki odpadami, opartym na selektywnej zbiórce odpadów;

- finansowanie w 100% odbioru, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy;
- stopniowa modernizacja dróg gminnych;
- pielęgnacja terenów zielonych;
- edukacja ekologiczna prowadzona w szkołach, czy też w gazetce gminnej.

Dodatkowo, po ukończeniu budowy kanalizacji, Urząd Gminy Buczkowice uruchomił system dotacji dla mieszkańców planujących na terenie własnych gospodarstw domowych wymianę pieców węglowych na piece gazowe czy też planujących wykorzystywać energię ze źródeł odnawialnych (systemy solarne, fotowoltaika).

Dążąc do uzyskania w przyszłości satysfakcjonującego stanu środowiska, działania podejmowane wyłącznie przez samorząd mogą być niewystarczające, dlatego wiele działań powinno zostać podjętych na szczeblu krajowym, np. obniżenie cen ekologicznych nośników energii, dotowanie energetyki odnawialnej, czy też zapewnienie opłacalności inwestowania w energię odnawialną.

VIII. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

Uwzględniając aktualny stan środowiska oraz obserwowane zmiany w zakresie użytkowania i zagospodarowywania przestrzeni gminy Buczkowice, można przypuszczać, iż w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego, potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska, będą przedstawiać się następująco:

1. W zakresie stanu flory i fauny:

- naturalne procesy sukcesyjne na użytkach rolnych nie podlegających użytkowaniu, bez planowych zalesień doprowadzić mogą do powolnego zubożenia gatunkowego i w konsekwencji do zanikania gatunków siedlisk łąkowych i polnych;
- presja zabudowy mieszkaniowej na tereny rolnicze może ograniczyć funkcjonowanie lokalnych korytarzy ekologicznych i może spowodować zmniejszenie obszaru naturalnych siedlisk;
- rozwój zabudowy oraz realizacja inwestycji drogowych spowoduje zmniejszenie powierzchni terenów aktywnych biologicznie oraz może ograniczyć funkcjonowanie lokalnych korytarzy.

2. W zakresie jakości wód:

- skanalizowanie terenów zabudowy mieszkaniowej oraz terenów usługowych wpłynie na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- kurczenie się obszarów upraw polowych spowoduje zmniejszenie ilości nawozów sztucznych stosowanych w rolnictwie, co pozytywnie wpłynie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych;
- podczas realizacji inwestycji drogowych może dojść do zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych.

3. W zakresie stanu lasów:

- w wyniku zalesiania gruntów rolnych niskich klas bonitacyjnych zwiększy się powierzchnia gruntów leśnych;
- w związku ze złym stanem zdrowotnym drzewostanu iglastego (świerczyny) w obrębie Beskidu Śląskiego prowadzi się w lasach na terenie gminy przebudowę składu gatunkowego.

4. W zakresie stanu gruntów rolnych:

- na wskutek zalesiania gruntów niskich klas bonitacyjnych, realizacji inwestycji drogowych oraz na wskutek zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele zabudowy mieszkaniowej lub usługowej nastąpi zmniejszenie powierzchni gruntów rolnych;
- przewiduje się dalszy wzrost powierzchni nieużytków.

5. W zakresie klimatu akustycznego:

- nadmierna koncentracja zakładów usługowych i przemysłowych, może wpłynąć na pogorszenie warunków akustycznych w sąsiedztwie;
- poprawa stanu technicznego dróg wpłynie na poprawę klimatu akustycznego w ich sąsiedztwie;
- budowa i modernizacja dróg wpłynie na poprawę komunikacji lokalnej.

6. W zakresie jakości powietrza:

- nadmierna koncentracja zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, oraz rozwój infrastruktury drogowej będzie lokalnie skutkować wzrostem poziomu substancji szkodliwych w powietrzu, pochodzących ze spalania paliw;
- wdrożenie na terenie Gminy Buczkowice programu niskiej emisji, wprowadzenie systemu dotacji przeznaczonych na instalacje solarne i fotowoltaikę oraz racjonalizacja zużycia energii wpłyną na poprawę jakości powietrza atmosferycznego.

7. W zakresie jakości gleb:

- zmniejszenie powierzchni gruntów przeznaczonych pod uprawy skutkować będzie zmniejszeniem ilości nawozów sztucznych stosowanych w rolnictwie, dzięki czemu zmniejszy się ilość substancji chemicznych dostających się do gleb;
- wzrost ilości nieużytków spowoduje zubożenie gleb;
- na terenach skanalizowanych stan gleb ulegnie poprawie;
- wzdłuż wybudowanych odcinków dróg wzrośnie zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi;
- wdrażanie działań zapobiegających powstawaniu dzikich składowisk wpłynie na poprawę jakości gleb na terenach, gdzie takie składowiska powstają.

IX. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

Mając na uwadze obecny stan środowiska gminy Buczkowice oraz analizując uwarunkowania środowiskowe, aktualny stan zagospodarowania oraz przewidywane kierunki rozwoju obszarów leżących w granicach sporządzanego projektu, za istotne problemy ochrony środowiska, z punktu widzenia realizacji przedmiotowego dokumentu, uznano:

1. Ubożenie składu gatunkowego flory i fauny, wraz z kurczeniem się naturalnych siedlisk ich występowania - wraz z poszerzaniem się obszarów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, czy też usługową, kurczą się tereny naturalnego występowania dziko żyjących gatunków flory i fauny. Dodatkowo na większości nieużytków dochodzi do sukcesji wtórnej, co prowadzi do zubożenia gatunkowego na tych terenach.
2. Zły stan wód powierzchniowych – zanieczyszczanie wód nieczystościami ciekłymi z gospodarstw domowych, zanieczyszczeniami pochodzącymi z rolnictwa, oraz ze spływu powierzchniowego, wpływa negatywnie na całe ekosystemy wodne.
3. Zanieczyszczenie wód gruntowych – wyniki badań wody w studniach przydomowych wskazują na zły stan wód na terenach zabudowy mieszkaniowej, gdzie nie ma kanalizacji sanitarnej.
4. Mała powierzchnia obszarów leśnych na terenie gminy - właściciele gruntów nie przejawiają zainteresowania w kierunku ich zalesiania. Na części obszarów leśnych nie są prowadzone zabiegi pielęgnacyjne, w tym również nasadzenia nowych drzew. Dodatkowo, w przypadku wystąpienia sukcesji wtórnej, głównym kierunkiem działań ich właścicieli jest zamiar całkowitego usunięcia drzew.
5. Zły stan powietrza atmosferycznego. Pomimo iż obszar gminy Buczkowice jest w pełni zgazyfikowany, jako główne źródło opału nadal stosuje się węgiel czy miał węglowy. Nadal na tym terenie dochodzi do nielegalnego spalania odpadów komunalnych w przydomowych piecach. Dodatkowo przez obszar gminy przebiegają drogi: ekspresowa, wojewódzka i powiatowe. To wszystko, oraz imisja z terenów sąsiednich powoduje okresowe przekroczenia dopuszczalnych poziomów szkodliwych substancji w powietrzu.
6. Powstawanie dzikich składowisk odpadów pomimo objęcia przez gminę wszystkich mieszkańców i podmiotów gospodarczych zorganizowanych systemem odbioru odpadów. Ma to również miejsce na terenach o dużych wartościach przyrodniczych tj. nad brzegami potoków, czy też w obrębie zadrzewień śródpolnych.
7. Brak ochrony obszarów przyrodniczo cennych - na terenie gminy znajdują się godne uwagi zasoby przyrodnicze, jednak pośród form ochrony przyrody przewidzianych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody, znajdziemy tu jedynie kilkadziesiąt gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną ścisłą lub częściową, jeden pomnik przyrody, część Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny.
8. Lokalne wezbrania cieków wodnych – na skutek zbliżenia się zabudowy do cieków wodnych, czy też zaniedbań w ich utrzymaniu dochodzi do lokalnych podtopień, w trakcie większych opadów atmosferycznych. Jest to szczególnie niebezpieczne, gdy dochodzi do zalewania przydomowych osadników ścieków.

X. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego gminy Buczkowice oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania przedmiotowego dokumentu

Przystępując do sporządzenia niniejszego opracowania, przy identyfikacji celów ochrony środowiska, wzięto głównie pod uwagę fakt, iż:

- na terenie gminy brak jest ustanowionych przedmiotów ochrony o randze międzynarodowej (światowych rezerwatów biosfery, węzłów sieci Econet, itp.);
- na terenie gminy brak jest ustanowionych przedmiotów ochrony o randze wspólnotowej (Natura 2000);
- na terenie gminy brak jest ustanowionych przedmiotów ochrony o randze krajowej (Parki Narodowe);
- część zachodnia gminy położona jest w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny, a część wschodnia przylega do otuliny Parku Krajobrazowego Beskidu Małego – innych przedmiotów ochrony o randze wojewódzkiej na terenie gminy nie ma;
- na terenie gminy pośród przedmiotów ochrony o randze lokalnej ustanowiono jedynie 1 pomnik przyrody - brak jest takich form ochrony jak: zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne i stanowiska dokumentacyjne.

Przy opracowywaniu projektu planu ogólnego, kierowano się celami ochrony środowiska, takimi jak:

- ochrona wód powierzchniowych i gruntowych;
- ochrona bioróżnorodności;
- ochrona terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przed ich degradacją;
- ochrona zadrzewień;
- ochrona powietrza atmosferycznego;
- ochrona powierzchni ziemi;
- ochrona przed hałasem;
- ochrona walorów krajobrazowych;
- poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury drogowej;
- wzrost retencyjności wód.

Powyższe cele wynikają z następujących dokumentów rangi międzynarodowej, wspólnotowej, krajowej i regionalnej.

Przedstawione cele ochrony środowiska, jak i problemy ochrony środowiska występujące na terenie Gminy Buczkowice, znalazły swoje odzwierciedlenie w przygotowanym projekcie planu ogólnego. Do ustaleń nawiązujących bezpośrednio do przedstawionych celów i problemów ochrony środowiska, należy zaliczyć:

1. Uwzględniając: ustalone formy przyrody i ich otuliny, lokalne siedliska i korytarze przyrodnicze, obszary zagrożenia powodzią, użytki rolne zmeliorowane, obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi, lokalny zbiornik wód podziemnych, udokumentowane złoża kopaliny, w projekcie **wyznaczono SO strefy otwarte bez zabudowy**, jako obejmującej większą część tych terenów.

2. Wyznaczając strefy planistyczne z zabudową mieszkaniową, w pierwszej kolejności **uwzględniono obszary, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej**. Sumę powierzchni tych terenów obliczono poprzez pomiar z danych przestrzennych.

3. Wyznaczając strefy planistyczne z zabudową mieszkaniową, w drugiej kolejności **uwzględniono obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ) w ramach zabudowy istniejącej**. Obszar oznaczono w danych przestrzennych.

4. Obliczono **Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz Chłonność terenów niezabudowanych**. Suma chłonności wyniosła 280 % zapotrzebowania, co przekroczyło 130 %. Wyznaczenie stref planistycznych z zabudową mieszkaniową w planie ogólnym gminy Buczkowice nastąpiło zatem wyłącznie na obszarach, dla których w obowiązujących planach miejscowych określono przeznaczenie mieszkaniowe i obszarach uzupełnienia zabudowy oraz **nie wyznaczono tych stref planistycznych na pozostałych obszarach gminy**.

5. Wyznaczono **SW - strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, jednorodziną i usługami**. Przyczyną wyznaczenia takiej strefy jest potrzeba zachowania istniejącej zabudowy wielorodzinnej oraz jej uzupełnienia na terenie dawnej fabryki mebli w centrum wsi Buczkowice, zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w planie miejscowym. W pozostałym obszarze gminy takich stref nie wyznaczono, aby utrzymać dotychczasowy wiejski charakter zabudowy o niskiej intensywności.

6. wyznaczono **SJ - strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodziną i usługami**. Przyczyną wyznaczenia tych stref jest potrzeba zachowania istniejącej zabudowy jednorodzinnej oraz umożliwienie rozwoju takiej zabudowy, aby utrzymać dotychczasowy wiejski charakter zabudowy o niskiej intensywności. Strefy te obejmują większość obszaru zabudowy w gminie, zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w planie miejscowym.

7. Wyznaczono **SU - strefy usługowe**. Przyczyną wyznaczenia tych stref jest zachowania istniejących terenów, zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w planie miejscowym oraz ich rozwój z uwagi na potrzeby społeczne.

8. Wyznaczono **SP - strefy gospodarcze**, w tym produkcji przemysłowej, usług, składów i magazynów. Przyczyną wyznaczenia tych stref jest potrzeba zachowania istniejącej zabudowy przemysłowej oraz umożliwienie rozwoju takiej zabudowy, co ma istotny wpływ na lokalny rynek pracy.

9. Wyznaczono **SR - strefę produkcji rolniczej**. Przyczyną wyznaczenia tej strefy jest potrzeba zachowania terenu o takim przeznaczeniu wyznaczonego w planie miejscowym. W pozostałym obszarze gminy takich stref nie wyznaczono z uwagi na brak wniosków w tym zakresie oraz, aby nie powodować uciążliwości dla sąsiednich stref SJ z zabudową mieszkaniową.

10. Wyznaczono **SI - strefy infrastrukturalne**. Przyczyną wyznaczenia tych stref jest potrzeba zachowania istniejącej zabudowy infrastrukturalnej oraz umożliwienie rozwoju takiej zabudowy, zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w planie miejscowym.

11. Wyznaczono **SN - strefy zieleni i rekreacji z usługami**. Przyczyną wyznaczenia tych stref jest zachowania istniejących terenów, zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w planie miejscowym oraz ich rozwój z uwagi na potrzeby społeczne.

12. Wyznaczono **SC- strefy cmentarzy z usługami i zielenią**. Przyczyną wyznaczenia tych stref jest zachowania istniejących terenów, zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w planie miejscowym.

13. Wyznaczono **SK - strefy komunikacyjne** - drogi ekspresowej i dróg głównych. Przyczyną wyznaczenia tych stref jest zachowanie pasów drogowych istniejącej drogi ekspresowej oraz istniejących dróg głównych, zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w planie miejscowym.

14. W obszarze gminy Buczkowice **nie wyznaczono**: SZ - strefy wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową, SH - strefy handlu wielkopowierzchniowego, ani SG - strefy górnictwa, z uwagi na brak potrzeb społecznych w tym zakresie.

15. W planie ogólnym ustalono **katalog stref planistycznych**. Ustalenie ta zapisano w atrybutach danych przestrzennych (plik GML), dlatego jego odczytanie jest niemożliwe bez specjalistycznego oprogramowania. W celu umożliwienia konsultacji społecznych, katalog stref przedstawia tabela w uzasadnieniu projektu planu ogólnego:

Symbol i kolor stref	Nazwa stref planistycznych	Profil funkcjonalny stref planistycznych		Wskaźniki planistyczne			
		podstawowy	dodatkowy	Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	Maksymalna wysokość zabudowy [m]	Maksymalny udział powierzchni zabudowy [%]	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
SW	Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,0	13,5	30	30
SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,0	12,0	30	30

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,2	15,0	40	30
SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,0	15,0	70	20 15*
SR	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,0	15,0	50	30
SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych,	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	20
SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	-	-	-	50

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	30
SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej* * skreślenie dotyczy: 1SO, 7SO, 8SO, 9SO, 10SO, 11SO, 14SO i 15SO	-	-	-	-
SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	-	-	-

Wyjaśnienia:

Określony dla stref planistycznych minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej nie dotyczy *terenów komunikacji* dopuszczonych w każdej strefie, dla których wskaźnik ten wynosi 0 %.

* Dla stref gospodarczych SP minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej określono wartością najwyższą, jak dla terenów w obowiązujących planach miejscowych

Ustalane w profilu podstawowym *tereny infrastruktury technicznej* dotyczą w szczególności terenów telekomunikacji.

Profil podstawowy i dodatkowy obejmuje tereny wskazane w tabeli oraz odpowiadające im tereny klas niższego poziomu, szczegółowo określone w przepisach o wymaganym zakresie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Oznacza to np, że we wszystkich *terenach produkcji* dopuszczalna jest *produkcja energii*, a w *terenach infrastruktury technicznej* dopuszczalne są np. *stacje paliw płynnych*.

16. Ustalenia **profilu funkcjonalnego podstawowego** wynikają z rozporządzenia i nie podlegają ustaleniom Gminy. Ustalając **profil funkcjonalny dodatkowy**, uwzględniono lokalne uwarunkowania istniejącego zagospodarowania oraz lokalne potrzeby społeczne.

17. Ustalając **wskaźniki planistyczne**, uwzględniono wymogi rozporządzenia dotyczące minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, oraz obowiązujące ustalenia w planach miejscowych.

18. W projekcie ustalono **gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej, które** zawierają zasady zapewnienia dostępu do następujących obiektów:

- 1) do szkoły podstawowej, jako położenie działki ewidencyjnej w odległości nie większej niż 3000 m – liczonej jako droga dojścia ogólnodostępną trasą dla pieszych od granicy tej działki do budynku szkoły podstawowej.
- 2) do obszarów zieleni publicznej, jako położenie działki ewidencyjnej w odległości nie większej niż: 1500 m od obszarów zieleni publicznej o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 3,0 ha oraz 3000 m od obszaru zieleni publicznej o powierzchni nie mniejszej niż 20 ha – liczonej jako droga dojścia ogólnodostępną trasą dla pieszych od granicy tej działki do granicy obszaru zieleni publicznej.

Przyczyną ustalenia powyższych standardów dostępności jest potrzeba zachowania minimalnych standardów proponowanych rozporządzeniem. Strefy zapewnienia standardów ustalono dla wszystkich stref z zabudową mieszkaniową w obszarze gminy, aby wszyscy mieszkańcy posiadali równy dostęp do podstawowej infrastruktury społecznej, jaką jest szkoła i zielen publiczna. Strefy oznaczono w danych przestrzennych i ich atrybutach.

XI. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru oraz na środowisko

Projekt planu ogólnego obejmuje całą gminę Buczkowice. Większość kierunków zagospodarowania obowiązującego obecnie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (mieszkalnictwo, usługi, tereny produkcyjno-składowe, urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji kołowej) utrzymują swe dotychczasowe przeznaczenie. Wprowadzenie nowych kierunków zagospodarowania obszarów mogłoby się wiązać z powstawaniem czynników mogących mieć niekorzystny wpływ na środowisko. Stopień przestrzennych zmian środowiska, które mogą być wywołane przez dodanie w planie ogólnym nowych elementów zagospodarowania, jest zróżnicowany, a ich zasięg obejmuje również bliższe i dalsze jego otoczenie.

Projekt planu ogólnego na obszarze Gminy Buczkowice nie przewiduje możliwości realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko ujętych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających obligatoryjnie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia w jej ramach raportu oddziaływania na środowisko. Dodatkowo projekt planu ogólnego nie przewiduje realizacji na terenie gminy przedsięwzięć stwarzających zagrożenie poważnych awarii.

Przewiduje się natomiast na pewnych obszarach gminy możliwość realizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko stwierdza w drodze postanowienia organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W odniesieniu do tych przedsięwzięć, dogłębna analiza przewidywanych oddziaływań i ich skutków środowiskowych przeprowadzana będzie na etapie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Określając przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko, zarówno te bezpośrednie, jak i pośrednie należy mieć na uwadze, że część z nich będzie spowodowana realizacją zapisów wynikających bezpośrednio z projektu planu ogólnego, ale i również realizacją przedsięwzięć, o których zadecydowały inne powiązane dokumenty planistyczne (np. plany miejscowe).

1. Oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz jego integralność

Każdy obszar Natura 2000 ma określone przedmioty ochrony i tylko one podlegają ocenie możliwości oddziaływania na obszar Natura 2000. Jednocześnie, ocena taka nie zamyka się w granicach danego obszaru Natura 2000, ale również może dotyczyć terenów sąsiednich.

Gmina Buczkowice zlokalizowana jest poza obszarami Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. W części południowo-zachodniej, na terenie sołectwa Godziszka, Gmina Buczkowice graniczy na bardzo małym odcinku ze Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Beskid Śląski” (kod obszaru PLH240005), natomiast Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Beskid Mały” (kod obszaru PLH240023), leży na wschód od gminy, w odległości około 3,5 km.

W projekcie planu ogólnego przy granicy z obszarem Natura 2000 w Godziszce nie jest planowane poszerzenie obszaru zabudowy mieszkaniowej, ani innej. W obszarze tym wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni.

W skali całej gminy, biorąc pod uwagę istniejące zagospodarowanie terenu, zakres planowanego rozwoju zabudowy oraz charakter terenów objętych ochroną, nie przewiduje się bezpośredniego znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000.

Projekt może potencjalnie pośrednio oddziaływać na obszary Natura 2000 w zakresie korytarza spójności obszarów chronionych „Beskid Śląski-Beskid Mały”. Oddziaływanie to przeanalizowano oddzielnie w dalszym pkt. 4. „Oddziaływania na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych”.

Dodatkowo, ze względu na położenie gminy Buczkowice, w stosunku do obszarów Natura 2000, potencjalne zagrożenia dla tych terenów mogą być związane wyłącznie z zanieczyszczeniem powietrza oraz obniżeniem jakości środowiska gruntowo-wodnego, a więc tylko pośrednio i w niewielkim stopniu mogą wpływać na stan siedlisk i innych przedmiotów ochrony.

W związku z powyższym, dokonując oceny skali możliwych oddziaływań, nie należy spodziewać się znaczących oddziaływań na obszary Natura 2000, a realizacja zapisów projektu planu ogólnego nie przyczyni się do zachwiania spójności i właściwego ich funkcjonowania.

2. Oddziaływania na cele ochrony przyrody Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, utworzony został w 1998 roku, w celu zachowania, popularyzacji i upowszechniania szczególnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Śląskiego, w warunkach racjonalnego gospodarowania zgodnie z zasadami ekorozwoju.

W istniejących granicach parku oraz jego otuliny, projekt planu ogólnego nie przewiduje poszerzenia zabudowy mieszkaniowej, ani innej. W obszarze tym poza strefami istniejącej zabudowy wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni. Nie wpłynie to negatywnie na cele ochrony przyrody Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego.

Aby zmniejszyć potencjalne oddziaływanie na otulinę Parku Krajobrazowego w obrębie jednostek 1SO, 14SO i 15SO zrezygnowano z dodatkowej formy zainwestowania, tj. terenów zieleni urządzonej, ponieważ te strefy stanowią obszary podstokowe – przyległe do kompleksów leśnych Beskidu Śląskiego.

Rozszerzenie zasięgu stref otwartych dla jednostek SO w otulinie Parku Krajobrazowego nie jest możliwe, ponieważ zasięg tych stref został „przeniesiony” z niemal identycznych ustaleń obowiązujących planów miejscowych: sołectwa Buczkowice (Dz. Urz. Woj. Śl. 2017 r. poz. 7424 ze zm.) i sołectwa Rybarzowice (Dz. Urz. Woj. Śl. 2023 r. poz. 924) – poprzednio uzgodnionych z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Dalsze rozszerzenie tych stref stanowiłoby zatem zmianę wcześniejszego stanowiska, co mogłoby skutkować poniesieniem kosztów tej zmiany przez organ uzgadniający na podstawie art. 26 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym lub przez Gminę. W związku z art. 13d ust. 1 w/w ustawy, wyznaczając strefy w planie ogólnym, w pierwszej kolejności uwzględnia się obszary, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację określonej funkcji.

Innych środków minimalizowania i ograniczania skutków realizacji projektu na Park Krajobrazowy lub jego otulinę nie można zastosować z uwagi na bardzo ogólny i syntetyczny charakter aktu, jakim jest plan ogólny gminy.

Pośrednie oddziaływanie na obszar Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego może być spowodowane przez ludność przebywającą w obrębie parku, w celach rekreacyjnych czy też na potrzeby pozyskiwania jadalnych owoców lasu, podczas których może dochodzić do płoszenia zwierzyny, czy też niszczenia chronionych gatunków roślin. Jednocześnie, ze względu na skalę tych oddziaływań, nie przewiduje się ich znaczącego wpływu na tę formę ochrony przyrody.

Innych znaczących oddziaływań na zachowanie, popularyzację i upowszechnianie szczególnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Śląskiego nie przewiduje się.

3. Oddziaływania na rośliny i zwierzęta (w tym na stanowiska gatunków chronionych) oraz różnorodność biologiczną

Największy wpływ ustaleń projektu planu ogólnego na stan, funkcjonowanie i bogactwo różnorodności flory i fauny będzie wynikać z zajęcia terenów pod inwestycje (oddziaływania bezpośrednie), a ich skutki będą miały charakter długotrwały i nieodwracalny.

Poszerzenie obszarów zabudowy, usługowej oraz aktywności gospodarczej na tereny pełniące funkcje przyrodniczą skutkować może:

- uszczupleniem obszarów siedlisk, co objawi się likwidacją części siedlisk oraz występujących w nich gatunków, przekształceniem części siedlisk i zaburzeniem ich funkcjonowania oraz ich fragmentacją. Wpływ na stan siedlisk poza obszarem inwestycji będzie między innymi skutkiem prowadzenia prac zmieniających stosunki wodne, takie jak: prace ziemne, przekraczanie cieków przez inwestycje liniowe, zmiana przebiegu bądź zarurowanie cieków;
- synantropizacją zbiorowisk roślinnych, będącą wtórnym skutkiem fragmentacji siedlisk. Ingerencja w półnaturalne siedliska prowadząca do zaburzenia równowagi ekologicznej, umożliwi rozprzestrzenianie się roślinom o cechach inwazyjnych, w tym gatunkom obcego pochodzenia. Dynamika rozprzestrzeniania się tych gatunków będzie zależeć od stopnia przekształcenia już istniejącej półnaturalnej roślinności oraz od stopnia ingerencji człowieka w zastane układy roślinne;
- wylesieniem części obszarów zajętych pod zabudowę;
- uszczupleniem obszarów zieleni;
- uszczupleniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej IV i niższej klasy bonitacyjnej;
- obniżeniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz naruszeniem harmonii otoczenia na terenach dotychczas użytkowanych rolniczo, położonych z dala od istniejących terenów osadniczych oraz ciągów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Na obszarach, na których planuje się poszerzenie obszaru zabudowy, przewiduje się bezpośrednie negatywne oddziaływanie na florę i faunę, co przejawiać się będzie między innymi usuwaniem roślinności (wysokiej, średniej i niskiej) i humusu, czyli zmniejszaniem powierzchni terenów aktywnych biologicznie, czy też niszczeniem roślin i zwierząt podczas prowadzenia robót budowlanych. Skutki przedmiotowego oddziaływania będą miały charakter długotrwały i nieodwracalny.

Dodatkowo, poszerzenie strefy zabudowy na terenach otwartych spowoduje miejscami utrudnienia, a na niektórych terenach wręcz uniemożliwi swobodne przemieszczania się zwierząt.

Projekt planu ogólnego nie przewiduje poszerzenia terenów zabudowy na tereny cenne przyrodniczo, tj. tereny leśne oraz tereny zieleni. Oznacza to, iż na tym terenie nie dojdzie do

bezpośredniego negatywnego oddziaływania, o charakterze nieodwracalnym, na roślinność - usuwania roślinności (wysokiej, średniej i niskiej), czy też na zwierzęta – niszczenie siedlisk, uśmiercanie podczas prowadzenia robót budowlanych.

Negatywne oddziaływanie może dotyczyć natomiast zadrzewień śródpolnych, czy też pojedynczych drzew rosnących na terenach rolnych objętych zmianą zagospodarowania – pojawi się zagrożenie ich wycinki.

Na terenie gminy Buczkowice, cenne i chronione gatunki roślin i zwierząt występują na terenach określonych w projekcie planu ogólnego jako strefa SO otwarta – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni. Projekt dokumentu nie przewiduje zmiany przeznaczenia terenu dla miejsc występowania chronionych oraz rzadkich i zagrożonych gatunków roślin oraz obszarów stałego pobytu i migracji chronionych gatunków zwierząt. Mając na uwadze powyższe można przyjąć, iż ustalenia projektu planu ogólnego nie będą oddziaływały bezpośrednio znacząco na te elementy środowiska przyrodniczego. Nie można natomiast wykluczyć potencjalnego negatywnego oddziaływania na roślinność i zwierzęta związanego ze zwykłymi aktami wandalizmu, czy też nadmierną penetracją terenu przez okoliczną ludność, jednak w tym zakresie właściwie prowadzona edukacja ekologiczna powinna zminimalizować potencjalne zagrożenia.

Realizacja zapisów projektowanego dokumentu nie powinna również negatywnie wpłynąć na występujące na tym terenie gatunki płazów, ponieważ główne miejsca ich występowania, w tym i rozrodu nie są objęte planowanymi zmianami zagospodarowania.

Nie przewiduje się również znaczącego oddziaływania ze strony ustaleń projektu studium na pomnik przyrody istniejący i proponowane do ochrony, ponieważ obiekty te rosną na terenach, dla których nie planuje się zmiany zagospodarowania.

Z uwagi na fakt, iż projekt planu ogólnego nie przewiduje zmiany zagospodarowania na terenach postulowanych form ochrony przyrody, można przyjąć, iż jego ustalenia nie będą miały znaczącego oddziaływania na te tereny.

Należy podkreślić, że plan ogólny nie będzie bezpośrednio oddziaływać na rośliny i zwierzęta ani różnorodność biologiczną obszaru Natura 2000, ani Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, ponieważ dokument nie przewiduje ingerencji w zagospodarowanie tych obszarów.

4. Oddziaływania na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych

Przez gminę przebiega międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Beskid Śląski – Beskid Mały” oraz ponadregionalny korytarz migracji ptaków „Lasy Beskidu Śląsko-Żywieckiego”. Dodatkowo zlokalizowany jest na terenie gminy (przy granicy zachodniej) obszar węzłowy korytarzy migracyjnych ssaków drapieżnych i ssaków kopytnych „Beskid Śląski”.

Oprócz wymienionych wyżej szlaków migracyjnych zwierząt, na terenie gminy funkcjonują lokalne korytarze ekologiczne, związane z głównymi ciekami wodnymi, tj. potokami Biały, Bruśnik, Żylica, Godziszczanka.

Realizacja zapisów projektu planu ogólnego może negatywnie wpłynąć na międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Beskid Śląski – Beskid Mały”. Skalę tego oddziaływania w chwili obecnej trudno jest oszacować, jednak **niewątpliwie** może dojść do zaburzenia funkcjonowania korytarza, co spowodowane będzie utrudnieniem, czy wręcz uniemożliwieniem w pewnych miejscach (np. w sąsiedztwie ul. Bielskiej w Buczkowicach) migracji zwierząt, na odcinku pomiędzy dwoma obszarami chronionymi.

Przewidywane oddziaływania mogą mieć charakter długotrwały i skumulowany, ponieważ przemieszczanie się zwierząt w obrębie tego korytarza ekologicznego już w chwili obecnej jest utrudnione, z uwagi na jego przecięcie przez szlaki komunikacyjne (drogę wojewódzką i drogę ekspresową) oraz istniejącą zabudowę, w tym zabudowę na terenie gminy sąsiedniej.

Z drugiej strony, w obrębie przedmiotowego korytarza funkcjonują dwa lokalne korytarze ekologiczne, biegnące wzdłuż potoków Bruśnik i Biała, które umożliwiają migrację zwierząt i taką funkcję powinny również spełniać po zmianie zagospodarowania na terenach sąsiadujących z nimi.

Aby zmniejszyć potencjalne oddziaływanie na ten korytarz w obrębie jednostek 1SO, 14SO i 15SO zrezygnowano z dodatkowej formy zainwestowania, tj. terenów zieleni urządzonej, ponieważ te strefy stanowią obszary podstokowe – przyległe do kompleksów leśnych Beskidu Śląskiego. Dodatkowo z takiej formy zainwestowania zrezygnowano w jednostkach 7SO, 8SO, 9SO, 10SO i 11SO, jako położonych w korytarzu spójności „Beskid Śląski-Beskid Mały”. Powyższe lepiej zabezpiecza tereny zieleni otwartej przed np. grodzeniem w celu urządzania ogrodów rekreacyjnych.

Aby zmniejszyć potencjalne oddziaływanie na ten korytarz, zmniejszono powierzchnię jednostek 3SP i 7SP w Rybarzowicach przy granicy z gminami Łodygowice i Wilkowice oraz powiększono przyległą jednostkę 11SO, jako położoną w korytarzu spójności „Beskid Śląski-Beskid Mały”. Zmniejszono powierzchnię jednostki 5SU oraz powiększono przyległą jednostkę 7SO, jako położoną w korytarzu spójności przy potoku Białym w rejonie ul. Bielskiej. Zmniejszono powierzchnię jednostki 1SU oraz powiększono przyległą jednostkę 8SO, jako sąsiadującą z przepustami ekologicznymi pod obwodnicą w ciągu drogi wojewódzkiej w obszarze korytarza spójności.

Dalsze rozszerzenie zasięgu stref otwartych dla jednostek 1SO, 7SO, 8SO i 11SO nie jest możliwe, ponieważ zasięg tych stref został „przeniesiony” z niemal identycznych ustaleń obowiązujących planów miejscowych: sołectwa Buczkowice (Dz. Urz. Woj. Śl. 2017 r. poz. 7424 ze zm.) i sołectwa Rybarzowice (Dz. Urz. Woj. Śl. 2023 r. poz. 924) – poprzednio uzgodnionych z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Dalsze rozszerzenie tych stref stanowiłoby zatem zmianę wcześniejszego stanowiska, co mogłoby skutkować poniesieniem kosztów tej zmiany przez organ uzgadniający na podstawie art. 26 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym lub przez Gminę. W związku z art. 13d ust. 1 w/w ustawy, wyznaczając strefy w planie ogólnym, w pierwszej kolejności uwzględnia się obszary, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację określonej funkcji.

Innych środków minimalizowania i ograniczania skutków realizacji projektu na korytarz spójności nie można zastosować z uwagi na bardzo ogólny i syntetyczny charakter aktu, jakim jest plan ogólny gminy.

Przy sporządzeniu aktów planowania przestrzennego o większej szczegółowości (np. planów miejscowych) proponuje się stosownie w ramach ustalonej w planie ogólnym strefy SO i SK następujących metod minimalizowania i ograniczania niekorzystnych oddziaływań na korytarz spójności:

- 1) Należy w pasie ul. Bielskiej w Buczkowicach wzdłuż potoków: Białego i Bruśnik oraz na północ od stref 2SU i 3SU zrealizować odpowiednie przejścia dolne lub przepusty dla zwierząt wraz z zielonymi klinami naprowadzającymi,
- 2) W strefach SO w obszarze korytarza spójności należy wykluczać wszelkie zagospodarowanie, które spowoduje uszczuplenie, ograniczenie lub przerwę koniecznych połączeń między populacjami zwierząt.

W przypadku obszaru węzłowego korytarzy migracyjnych ssaków drapieżnych i ssaków kopytnych „Beskid Śląski” nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten obszar po realizacji zapisów projektowanego dokumentu. Położone w jego bezpośrednim sąsiedztwie obszary leśne umożliwią swobodne przemieszczanie się zwierząt.

Projekt planu ogólnego nie przewiduje realizacji przedsięwzięć, które znacząco oddziaływałyby na ponadregionalny korytarz migracji ptaków „Lasy Beskidu Śląsko-Żywieckiego”.

Lokalne korytarze ekologiczne tworzą obszary przestrzeni chronionej, o niezmiennym zagospodarowaniu, stąd realizacja zapisów projektu planu ogólnego w tym zakresie nie wpłynie znacząco na te obszary. W celu zapobiegania potencjalnemu negatywnemu oddziaływaniu na korytarze ekologiczne, na planie ogólnym zachowano strefy ochronne cieków wodnych. W obszarach tych poza strefami istniejącej zabudowy wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni.

5. Oddziaływania na ludzi

Negatywne skutki dla zdrowia człowieka mogą wynikać głównie z realizacji inwestycji drogowych (największy udział, w negatywnym oddziaływaniu na środowisko mają ponadlokalne inwestycje drogowe, które realizowane są niezależnie od ustaleń planu ogólnego), na skutek, których dochodzi do wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz emisji hałasu.

Emisje generowane przez pojazdy i maszyny na etapie budowy, będą miały charakter krótkotrwały, natomiast emisje związane z eksploatacją infrastruktury transportowej będą miały charakter długotrwały. Budowa nowych dróg niesie ze sobą wiele pozytywnych jak i negatywnych skutków.

Potencjalne negatywne oddziaływania związane są z eksploatacją dróg. Mogą one wystąpić w związku z wypadkami drogowymi z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne stwarzające zagrożenie dla zdrowia ludzi. W przypadku wystąpienia poważnej awarii podczas transportu substancji niebezpiecznych może nastąpić bezpośrednie skażenie środowiska, wskutek emisji substancji do środowiska oraz skażenie pośrednie, związane z wybuchem lub pożarem substancji niebezpiecznej. Skutki takich zdarzeń dla bezpieczeństwa i zdrowia ludności zależą będą między innymi od miejsca zdarzenia, rodzaju i ilości przewożonych substancji, jej toksyczności, od warunków gruntowo-wodnych w miejscu awarii, warunków pogodowych oraz od szybkości i skuteczności akcji ratunkowej.

Oprócz oddziaływań ze strony dróg, obserwowane będą również oddziaływania związane z poszerzeniem obszarów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i aktywności gospodarczej. Emisje generowane przez pojazdy i maszyny na etapie budowy, będą miały charakter krótkotrwały, natomiast emisje związane z eksploatacją infrastruktury będą miały charakter długotrwały. Do pozytywnych skutków, jakie niesie ze sobą poszerzenie w/w obszarów możemy zaliczyć: wzrost wartości gruntów; poprawa sytuacji finansowej właścicieli działek po ich sprzedaży, większe wpływy z podatków, rozwój gospodarczy, zwiększenie przestrzeni życiowej, rozwój infrastruktury technicznej, w tym jej większa dostępność. Oprócz pozytywnych skutków obserwowane będą również negatywne oddziaływania bezpośrednie, długotrwałe, do których należy: pogorszenie stanu sanitarnego wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza w obszarach dopuszczonego wykorzystania indywidualnych oczyszczalni i zbiorników bezodpływowych, przy niewłaściwie prowadzonej gospodarce ściekowej. Zanieczyszczenie wód będzie miało istotne znaczenie na terenach dotychczas

niezwodociągowanych, gdzie jako źródło wody pitnej wykorzystywane będą studnie kopane, zwiększenie emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza pochodzących zarówno z procesów grzewczych w budynkach mieszkalnych jak i z urządzeń technologicznych w obiektach usługowych i produkcyjnych, zwiększenie hałasu oraz innych uciążliwości (emisja pyłów, gazów, ścieków i odpadów), na terenach usługowych i aktywności gospodarczej.

Biorąc powyższe pod uwagę, w całym obszarze gminy poza strefami zabudowy wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni.

6. Oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne

Rozbudowa infrastruktury drogowej będzie stanowić potencjalne źródło negatywnych oddziaływań na środowisko wodne – stosunki wodne oraz jakość wód powierzchniowych i podziemnych. W warunkach słabej izolacji poziomów wodonośnych i znacznej podatności na zanieczyszczenia wód podziemnych źródła negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne są w znacznej mierze tożsame. Negatywne oddziaływania mogą wystąpić zarówno w fazie realizacji inwestycji drogowych (oddziaływanie bezpośrednie), jak i późniejszej eksploatacji dróg (oddziaływanie pośrednie).

W trakcie realizacji inwestycji drogowych negatywne oddziaływanie na stan wód może być skutkiem nieodpowiedniej lokalizacji zaplecza budowy, niewłaściwego składowania materiałów budowlanych i odpadów, spływów deszczowych i roztopowych z terenu budowy, wypłukiwania zanieczyszczeń z materiałów wykorzystywanych przy budowie, zamulenia wywołanego erozją gruntu podczas prac ziemnych, uwolnienia substancji zanieczyszczających do wód powierzchniowych podczas prowadzenia prac (np. emisje z maszyn budowlanych, spływy w wyniku zaistniałej awarii), odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bytowych i technologicznych z zaplecza budowy do wód i gruntu. Skutki te będą miały charakter krótkoterminowy i odwracalny.

Realizacja inwestycji drogowych może spowodować zmianę stosunków wodnych, w szczególności spowodować obniżenie poziomu wód gruntowych, zaburzenie spływu powierzchniowego oraz zmianę składu chemicznego wód. Przyczyną zmiany stosunków wodnych może być zmiana kierunku odpływu cieku, jego regulacja, zarurowanie, wykonanie układów meliorujących, czy też zmiana ukształtowania terenu. Większość z tych zmian będzie miała charakter długoterminowy.

W fazie realizacji inwestycji drogowe są źródłem zanieczyszczeń wód poprzez spływy opadowe i roztopowe. Różnorodność substancji zanieczyszczających wody, a pochodzących z dróg jest znaczna, a najważniejszymi z nich są: zawiesiny ogólne, chlorki stosowane przy zimowym utrzymaniu dróg, metale ciężkie oraz zanieczyszczenia organiczne (węglowodory alifatyczne i aromatyczne oraz WWA).

Poprzez system odwodnienia zanieczyszczenia z dróg mogą szybko przedostać się do zbiorników wód otwartych oraz wód podziemnych.

Na wielkość koncentracji zanieczyszczeń w spływach powierzchniowych będzie miało wpływ wiele czynników. Są to między innymi natężenie i struktura ruchu pojazdów, rodzaj nawierzchni drogi, zdolności ochronne otoczenia drogi. Wpływ wyżej wymienionych czynników zależy od jakości wykonania drogi, a przede wszystkim rodzaju nawierzchni i odwodnienia.

Obszar Gminy Buczkowice położony jest w zasięgu Lokalnego Zbiornika Wód podziemnych. Jest to zbiornik o charakterze szczelinowo-porowym, co powoduje niepełną ochronę poziomu wodonośnego od zagrożeń zewnętrznych. Dlatego jakość wód podziemnych

może ulec pogorszeniu poprzez infiltrujące do nich zanieczyszczenia fizyczne, chemiczne i biologiczne. Szkodliwe zanieczyszczenia przedostające się do wód, mogą sprawić, że wody te nie będą się nadawać do korzystania z nich w określonych celach, np. pitnych, gospodarczych, czy technologicznych.

Potencjalnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych wynikającym z eksploatacji dróg mogą być także awarie lub katastrofy z udziałem pojazdów transportujących substancje niebezpieczne, skutkujące uwolnieniem tych substancji do środowiska.

Na terenach zabudowy mieszkaniowej, usługowej i aktywności gospodarczej zagrożenia dla wód mogą pojawiać się na etapie realizacji zabudowy oraz na etapie jej eksploatacji. Na etapie realizacji zabudowy główne zagrożenia wód związane są z niekontrolowanymi wyciekami z maszyn i urządzeń oraz zmianami stanu wody na gruntach. Na etapie użytkowania główne zagrożenie dla wód stanowić będą w głównej mierze nieoczyszczone ścieki wprowadzane nielegalnie do wód oraz zanieczyszczenia spływające z dachów, utwardzonych placów, parkingów itp.

Ścieki komunalne mogą stanowić bezpośrednie zagrożenie dla wód, zarówno na terenach nieskanalizowanych (poprzez ich bezpośrednie wprowadzanie do wód, czy też poprzez nieszczelne zbiorniki do gromadzenia nieczystości ciekłych oraz wadliwie działające przydomowe oczyszczalnie ścieków), jak i skanalizowanych (podczas awarii systemu kanalizacyjnego).

Zanieczyszczenia spływające z utwardzonych terenów będą stanowić zagrożenie w przypadku nie poddania ich podczyszczeniu przed zrzutem do odbiornika. Realizacja zabudowy na terenach pod ten cel przeznaczonych może powodować również zmianę stosunków wodnych. Zasypywanie cieków wodnych, ich zarurowywanie, przerywanie sieci drenacyjnej oraz zmiana ukształtowania terenu, to najczęstsze przyczyny zmian stanu wody na gruncie.

W całym obszarze gminy poza strefami zabudowy wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni. Strefa SO obejmuje w szczególności obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Powyższe ustalenie zabezpiecza dostatecznie stan ekologiczny wód.

7. Oddziaływania na powietrze atmosferyczne

Realizacja nowych przedsięwzięć na terenie gminy Buczkowice, będzie wpływać na stan sanitarny powietrza. Na etapie realizacji inwestycji oddziaływania na powietrze atmosferyczne będą miały miejsce w trakcie prowadzenia prac budowlanych. Zanieczyszczenia powietrza będą skutkiem emisji spalin z maszyn budowlanych oraz emisji pyłów w trakcie wykonywania prac ziemnych. Uciążliwości te będą miały zasięg miejscowy i lokalny – oddziaływania bezpośrednie, krótkotrwałe.

Eksploatacja nowych dróg będzie skutkować wzrostem poziomu zanieczyszczeń powietrza związkami chemicznymi pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów, takimi jak: tlenki węgla, siarki i azotu oraz węglowodory alifatyczne i aromatyczne. Na wielkość emisji z transportu będą miały wpływ przede wszystkim natężenie i płynność ruchu pojazdów – oddziaływania bezpośrednie, długotrwałe.

Pojawienie się nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej, będzie niosło ze sobą ryzyko negatywnego bezpośredniego, długotrwałego oddziaływania na powietrze atmosferyczne, w ramach tzw. niskiej emisji. Skala tego oddziaływania będzie uzależniona od zastosowanych urządzeń i paliw, które będą wykorzystywane do ogrzewania budynków w okresie zimowym.

Problem pogorszenia jakości powietrza pojawi się również w przypadku spalania, przez właścicieli budynków, odpadów komunalnych w piecach przydomowych.

Jednocześnie, przy wprowadzeniu w skali całego województwa korzystnych finansowych rozwiązań, związanych z wykorzystaniem bardziej ekologicznych źródeł energii (gaz, biomasa, fotowoltaika) jakość powietrza na terenie gminy Buczkowice ulegnie poprawie.

8. Oddziaływania na powierzchnię ziemi i gleby

Zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej nastąpi na terenach przewidzianych pod zabudowę. Nowe inwestycje będą wiązać się z wyłączeniem części gruntów z produkcji rolnej. Przeznaczenie na cele nierolnicze części gruntów spowoduje fragmentację rolniczej przestrzeni produkcyjnej, co może odbić się niekorzystnie na jakości i wydajności pozostałych w użytkowaniu gleb. Dodatkowo fragmentacja gruntów rolnych wykorzystywanych pod uprawy polowe może wywołać protesty ich właścicieli.

Na niekorzystny wpływ na jakość gleb będzie miał fakt, iż z nawierzchni dróg, parkingów, placów i innych powierzchni uszczelnionych, wody deszczowe będą spłukiwać substancje ropopochodne, oraz chlorki stosowane przy zimowym utrzymaniu dróg. Zanieczyszczenia te będą kumulować się w glebach w sąsiedztwie tych powierzchni. Na terenach zurbanizowanych może dochodzić do zanieczyszczenia gleb na wskutek nielegalnego wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu, lub na wskutek powstawania dzikich składowisk odpadów. Skażenie chemiczne gleb może być także skutkiem wycieku do gruntu substancji niebezpiecznych, w przypadku awarii transportujących je pojazdów lub wypadków z ich udziałem.

W całym obszarze gminy poza strefami zabudowy wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni. Strefa SO obejmuje w szczególności obszary zmeliorowanych gruntów rolnych. Powyższe ustalenie zabezpiecza dostatecznie stan ekologiczny gleb.

9. Oddziaływania na krajobraz

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Buczkowice nie spowoduje trwałego ani nieodwracalnego przekształcenia krajobrazu. Nie będzie ono spowodowane przeznaczeniem gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz wprowadzenia do krajobrazu nowych elementów antropogenicznych. W całym obszarze gminy poza strefami zabudowy wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni. Strefa SO obejmuje w szczególności obszary.

Dodatkowo, realizacja zabudowy w ograniczonych strefach i o ograniczonej intensywności może wpłynąć na poprawę walorów krajobrazowych.

10. Oddziaływania na klimat

Na terenie gminy Buczkowice nie funkcjonują oraz nie są planowane przedsięwzięcia, które mają wpływ na zmiany klimatu (instalacje przemysłowe, hodowla zwierząt na wielką skalę, składowiska odpadów, itp.). W ramach realizacji ustaleń wynikających z przedmiotowego dokumentu nie przewiduje się znaczącego wzrostu zużycia energii, w tym ciepłej, w obszarach nowej zabudowy - nowobudowane obiekty i zastosowane w nich urządzenia będą musiały spełniać obecnie obowiązujące restrykcyjne normy.

W obszarze gminy poza strefami zabudowy wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni. Mając na uwadze powyższe, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania ustaleń projektu studium na klimat.

11. Oddziaływania na zasoby naturalne

Gmina Buczkowice nie posiada znaczących zasobów naturalnych, w tym surowców kopalnych ani wód mineralnych. Z zasobów występujących na tym terenie należy wymienić złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej (gliny) oraz Główny Zbiornik Wód Podziemnych – Godula – Beskid Śląski.

Eksploatacja ilów ceramicznych w złożu „Rybarzowice” zaniechana została z uwagi na niską opłacalność.

W przypadku podjęcia eksploatacji udokumentowanego złoża surowców ilastych „Rybarzowice”, w projekcie planu poza istniejącą zabudową gospodarczą wyznaczono strefę SO otwartą – bez zabudowy, bez elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych ani biogazowni. Strefa SO obejmuje znaczną część złoża, co umożliwia jego ewentualną przyszłą eksploatację.

Biorąc pod uwagę ustalenia planu ogólnego oraz rodzaj i charakter występujących na terenie Gminy Buczkowice zasobów naturalnych, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania ze strony ustaleń projektowanego dokumentu na te zasoby.

12. Oddziaływania na zabytki i dobra materialne

W obszarze gminy występują 2 obiekty ujęte w rejestrze zabytków: murowany budynek mieszkalny z młynem wodnym (z 1886 r.) i kamienny krzyż w obrębie kościoła parafialnego.

Gminna ewidencja zabytków obejmuje ok. 125 obiektów w obrębie Buczkowice, ok. 10 obiektów w obrębie Godziszka, ok. 5 obiektów w obrębie Kalna i ok. 80 obiektów w obrębie Rybarzowice. Są to głównie murowane i drewniane domy, kapliczki i figury.

W obszarze gminy występują udokumentowane stanowiska archeologiczne:

- w obrębie Buczkowice: 109487, 109488, 109489, 1094810

- w obrębie Godziszka: 110488

- w obrębie Rybarzowice: 1094812, 1094813, 1094814, 1094815, 1094816

Są to ślady osadnictwa głównie z okresu nowożytnego, rzadziej średniowiecza lub epoki kamienia. Brak jest udokumentowanych dóbr kultury współczesnej.

Uwarunkowanie to uwzględniono poprzez wyznaczenie stref z zabudową, jako obejmujących wszystkie budynki zabytkowe. Wskaźniki zabudowy ustalono jako odpowiednie dla ochrony obiektów zabytkowych. W miejscach stanowisk archeologicznych wyznaczono strefy SO otwarte bez zabudowy, a strefy z zabudową ograniczono do terenów dotychczas przeznaczonych pod zabudowę.

Ustalenia planu ogólnego nie wpłyną negatywnie na zabytki ani dobra materialne.

12. Oddziaływania na tereny sąsiednie

Realizacja zapisów projektowanego dokumentu może skutkować oddziaływaniami na tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie, tj. na tereny sąsiednich gmin. Do negatywnych oddziaływań na tereny sąsiednie, które mogą się pojawić, zaliczamy:

- emisję zanieczyszczeń powietrza;
- emisję zanieczyszczeń wód;
- emisję hałasu;

Oddziaływania te nie powinny być jednak znaczące. Oprócz negatywnych oddziaływań mogą się pojawić również pozytywne, do których zaliczamy:

- ułatwienia komunikacyjne;
- możliwość przyłączenia się do gminnej infrastruktury technicznej;
- możliwość korzystania urządzonej zieleni oraz bazy sportowej i rekreacyjnej
- wzrost wartości gruntów,
- podniesienie jakości ładu przestrzennego, poprzez realizację odpowiedniej zabudowy.

14. Możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko

Nie przewiduje się możliwości transgranicznego oddziaływania ustaleń projektu planu ogólnego gminy Buczkowice.

Ustalenia projektu mają charakter lokalny, obejmujący obszar zawierający się w przyjętych granicach opracowania oraz tereny bezpośrednio z nim sąsiadujące. Skutki realizacji zapisów dokumentu nie będą dotyczyć terenów państw sąsiednich.

XII. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

Ustalenie stref planistycznych z zabudową oraz komunikacyjnych i infrastrukturalnych może wiązać się z ujemnym wpływem na środowisko, przy czym całkowite wykluczenie niekorzystnego oddziaływania jest praktycznie niemożliwe.

Jednocześnie, stosując pewne rozwiązania (dobre praktyki), można w skuteczny sposób zapobiegać, a tam gdzie nie jest to możliwe ograniczać, negatywne oddziaływania przyjętych rozwiązań na środowisko.

Poniżej przedstawiono tego typu rozwiązania, w rozbiciu na poszczególne elementy środowiska, które wymagają ochrony.

1. Ochrona ludzi

W celu zapewnienia ochrony ludzi, zaleca się następujące rozwiązania:

- zakaz lokalizacji na terenie całej gminy obiektów mogących powodować poważne zagrożenia w przypadku awarii lub mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- dopuszczenie realizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, poza terenami zabudowy mieszkaniowej, na zasadach określonych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do cieków powierzchniowych lub gruntów;
- modernizację istniejących szlaków komunikacyjnych, przy jednoczesnej budowie ekranów akustycznych w newralgicznych punktach;
- rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego, przy założeniu, iż na terenach zabudowy rozproszonej nadal będą wykorzystywane studnie przydomowe;
- rozbudowę istniejącego systemu kanalizacyjnego, przy założeniu, iż na terenach rozproszonych wykorzystywane będą przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz szczelne, bezodpływowe zbiorniki na nieczystości ciekłe;
- zakaz spalania odpadów komunalnych w przydomowych piecach;
- ograniczenie użytkowania kotłów i pieców opalanych węglem, przy jednoczesnym promowaniu instalacji wykorzystujących jako paliwo gaz i biomasę;
- wykluczenie uciążliwej aktywności gospodarczej na obszarach zabudowy mieszkaniowej;
- wykluczenie zabudowy mieszkaniowej na obszarach uciążliwej aktywności gospodarczej;
- wyznaczenie stref sanitarnych wokół cmentarzy;
- wyznaczenie pasów ochronnych wzdłuż cieków, w celu zapobiegania zalewaniu powodziowemu;
- stosowanie zieleni izolacyjnej przy nowobudowanych odcinkach dróg;
- stosowanie ekranów dźwiękochłonnych przy nowobudowanych odcinkach dróg – tam gdzie zostaną stwierdzone przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu;
- prowadzenie wyłącznie w porze dziennej generujących hałas prac budowlanych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej;

2. Ochrona bioróżnorodności

W celu zapewnienia ochrony bioróżnorodności, zaleca się następujące rozwiązania:

- wyznaczenie w strukturze przestrzennej gminy ekologicznego systemu obszarów chronionych, ukształtowanego w oparciu o istniejącą sieć hydrologiczną, istniejące lasy oraz zadrzewienia śródpolne;
- zachowanie ciągłego systemu terenów niezainwestowanych o przebiegu równoleżnikowym łączącym lasy i pola Beskidu Śląskiego i Beskidu Małego;
- brak poszerzania stref zabudowy w miejscach, w których może dojść do negatywnych oddziaływań na tereny cenne przyrodniczo oraz istniejące korytarze ekologiczne;
- określenie stref ochronnych wzdłuż cieków, w sposób umożliwiający skuteczną ochronę otuliny biologicznej cieków – poszerzenie stref w miejscach, w których mogą wystąpić negatywne oddziaływania;
- zachowanie ciągłości dolin potoków i utrzymanie naturalnego charakteru ich koryt;
- unikanie tworzenia barier dla swobodnego poruszania się zwierząt wzdłuż lokalnych korytarzy ekologicznych, np. poprzez ograniczenie budowy ogrodzeń w obrębie korytarzy ekologicznych;
- objęcie ochroną zadrzewień śródpolnych, nadpotokowych oraz przydrożnych, przy jednoczesnym sukcesywnym ich powiększaniu;
- zachowanie wartościowych drzewostanów;
- zwiększenie lesistości gminy, w tym wykonania zalesień uzupełniających;
- zachowanie równowagi ekologicznej i powiązań hydrologicznych z otoczeniem;
- racjonalne użytkowanie terenów o wysokich walorach środowiska i dużej atrakcyjności dla rozwoju rekreacji i turystyki;
- zachowanie na terenach zabudowy jak największej powierzchni biologicznie czynnej;
- wykluczenie nowej zabudowy, w tym zabudowy rekreacji indywidualnej na obszarach przestrzeni chronionej;
- ograniczenie do niezbędnego minimum wycinki drzew przy realizacji robót budowlanych oraz zabezpieczenie pozostałych drzew przed uszkodzeniami mechanicznymi;
- wprowadzenie nowych nasadzeń roślinności wzdłuż nowobudowanych odcinków dróg – nasadzenie gatunków odpornych na zanieczyszczenia powietrza, susze, lekkie zasolenie gleby, o zwartych koronach, dużej powierzchni liści, w tym gatunków zimozielonych;
- obsadzanie roślinnością terenów sąsiadujących z drogami oraz terenów w rejonie przejść dla zwierząt (w formie naprowadzającej);
- wykonanie na nowobudowanych odcinkach dróg odpowiednich przejść dla zwierząt: przejść dolnych pod poszerzonymi mostami, przejść pod estakadami oraz przepustów - umożliwiających swobodne przemieszczanie się zwierząt w ramach lokalnych szlaków migracyjnych;
- lokalizowanie placu budowy, baz materiałowych oraz miejsc postoju sprzętu budowlanego, na terenach już uprzednio przekształconych, poza obszarami występowania gatunków chronionych roślin i zwierząt;
- zabezpieczanie głębokich i stromych wykopów ziemnych przed wpadaniem do nich drobnych zwierząt (płazów, gadów, ssaków, bezkręgowców), poprzez zastosowanie tymczasowych ogrodzeń oraz kontrolę takich miejsc, w celu ewentualnego uwolnienia uwięzionych zwierząt;

- ograniczenie do niezbędnego minimum stosowania środków chemicznych do zimowego utrzymania dróg, w sąsiedztwie dolin cieków;
- monitorowanie skuteczności wprowadzonych nasadzeń zastępczych;
- utrzymywanie w drożności wszystkich przejść i przepustów dla zwierząt;
- prowadzenie aktywnej edukacji ekologicznej mieszkańców.

3. Ochrona powietrza atmosferycznego

W celu zapewnienia ochrony powietrza atmosferycznego, zaleca się następujące rozwiązania:

- tworzenie zachęty finansowej skłaniającej mieszkańców do stosowania paliw przyjaznych środowisku;
- wspieranie inicjatyw związanych z odnawialnymi źródłami energii;
- wdrażanie rozwiązań usprawniających komunikację rowerową;
- termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych;
- objęcie ochroną zadrzewień śródpolnych, nadpotokowych oraz przydrożnych, przy jednoczesnym sukcesywnym ich powiększaniu;
- zwiększenie lesistości gminy, w tym wykonanie zalesień uzupełniających;
- modernizację istniejących szlaków komunikacyjnych;
- zakładanie pasów zieleni izolacyjnej przy nowobudowanych odcinkach dróg;
- prowadzenie aktywnej edukacji ekologicznej;
- stosowanie wysokiej jakości sprzętu i materiałów budowlanych;

4. Ochrona wód

W celu zapewnienia ochrony wód, zaleca się następujące rozwiązania:

- zachowanie ciągłości dolin potoków i utrzymania naturalnego charakteru ich koryt;
- określenie stref ochronnych wzdłuż cieków, w sposób umożliwiający skuteczną ochronę otuliny biologicznej cieków;
- regulację koryt cieków wyłącznie na terenach zabudowanych, położonych w strefach zagrożonych zalewaniem powodziowym;
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do cieków powierzchniowych lub gruntów;
- zakaz tworzenia na obszarach przeznaczonych pod zabudowę zorganizowanych lub dzikich wysypisk odpadów i ich składowania w miejscach na ten cel nie przeznaczonych;
- ochronę zasobów środowiska;
- rozbudowę istniejącego systemu kanalizacyjnego, przy założeniu, iż na terenach rozproszonych wykorzystywane będą przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz szczelne, bezodpływowe zbiorniki na nieczystości ciekłe;
- utrzymanie strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej lokalnych ujęć wody i zlewni potoku Żylica;
- zastosowanie na nowobudowanych odcinkach dróg przed wylotami rowów i kanalizacji do odbiorników zespołów oczyszczających wyposażonych w osadniki/piaskowniki i separatory substancji ropopochodnych;

- zastosowanie w miejscach przekroczeń cieków przez nowobudowane odcinki dróg urządzeń chroniących cieki powierzchniowe, w przypadku poważnej awarii, przed przedostaniem się substancji niebezpiecznych do środowiska gruntowo-wodnego;
- instalowanie na odpływach wód opadowych z nowobudowanych odcinków dróg zamknięć awaryjnych umożliwiających odcięcie odbiornika w razie awarii z wyciekami substancji niebezpiecznych;
- stosowanie wysokiej jakości sprzętu i materiałów budowlanych;
- lokalizowanie zaplecza budowy, miejsc składowania materiałów, magazynowania odpadów, parkingów maszyn z dala od cieków powierzchniowych, zbiorników wodnych;
- zabezpieczenie wód powierzchniowych przed zamuleniem czy też przedostawaniem się do nich materiałów budowlanych, w trakcie prac związanych z ingerencją w koryta cieków, np. poprzez stosowanie pomostów roboczych i podestów zabezpieczających, a także siatek ochronnych przechwytyjących większość zanieczyszczeń stałych;
- oczyszczanie i konserwacja urządzeń podczyszczających zanieczyszczone spływy deszczowe z dróg;

5. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

W celu zapewnienia ochrony powierzchni ziemi i gleb, zaleca się następujące rozwiązania:

- zakaz lokalizacji na terenie całej gminy obiektów mogących powodować poważne zagrożenia w przypadku awarii lub mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- zakaz tworzenia na obszarach przeznaczonych pod zabudowę zorganizowanych lub dzikich wysypisk odpadów oraz ich składowania w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych;
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do cieków powierzchniowych lub gruntów;
- rozbudowę istniejącego systemu kanalizacyjnego, przy założeniu, iż na terenach rozproszonych wykorzystywane będą przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz szczelne, bezodpływowe zbiorniki na nieczystości ciekłe;
- ochronę zasobów środowiska;
- ograniczanie do wymaganego minimum robót ziemnych związanych z realizacją zabudowy;
- racjonalne użytkowanie terenów o wysokich walorach środowiska i dużej atrakcyjności dla rozwoju rekreacji i turystyki;
- stosowanie wysokiej jakości sprzętu i materiałów budowlanych
- prowadzenie prac budowlanych w sposób zabezpieczający przed niekontrolowanym zanieczyszczeniem gruntu;
- wyposażenie zaplecza budowy w sorbenty, które w przypadku ewentualnych wycieków z maszyn budowlanych zminimalizują możliwość zanieczyszczenia gruntu;
- ograniczenie do niezbędnego minimum stosowanych środków do eliminacji śliskości nawierzchni, których skład chemiczny winien być możliwie najmniej uciążliwy dla środowiska;

6. Ochrona krajobrazu

W celu ochrony krajobrazu, zaleca się następujące rozwiązania:

- wymóg harmonijnego wkomponowania obiektu budowlanego w krajobraz przy określeniu wskaźników planistycznych;
- odstąpienie od poszerzania obszarów zabudowy w miejscach, w których może dojść do negatywnych oddziaływań na krajobraz;
- zakaz lokalizacji na terenie całej gminy obiektów mogących powodować poważne zagrożenia w przypadku awarii lub mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- objęcie ochroną zadrzewień śródpolnych, nad potokowych oraz przydrożnych, przy jednoczesnym sukcesywnym ich powiększaniu;
- zachowanie wartościowych drzewostanów;
- zwiększenia lesistości gminy, w tym wykonanie zalesień uzupełniających;
- zachowanie ciągłego systemu terenów niezainwestowanych o przebiegu równoleżnikowym łączącym lasy i pola Beskidu Śląskiego i Beskidu Małego;
- zachowanie ciągłości dolin potoków i utrzymanie naturalnego charakteru ich koryt;
- konieczność racjonalnego użytkowania terenów o wysokich walorach środowiska i dużej atrakcyjności dla rozwoju rekreacji i turystyki.

7. Ochrona przed powodzią

W celu zapewnienia ochrony przed powodzią, zaleca się następujące rozwiązania:

- wykonanie zabiegów regulacyjnych (udrażniających koryto) na ciekach stanowiących zagrożenie powodziowe;
- umocnienie brzegów potoków;
- zwiększenie średnic wszelkiego rodzaju przepustów pod drogami polnymi oraz wjazdami na posesje;
- konserwację i modernizację istniejącej sieci drenarskiej oraz rowów melioracyjnych;
- zalesianie gruntów;
- zachowanie ciągłości dolin potoków i utrzymanie naturalnego charakteru ich koryt;
- sposoby zagospodarowania terenów na obszarach zagrożonych powodzią – zieleń łąkowa lub łąki i pastwiska, z wykluczeniem gruntów ornych i zabudowy.

8. Ochrona zabytków i stanowisk archeologicznych

W celu zapewnienia ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz stanowisk archeologicznych, zaleca się następujące rozwiązania:

- wymóg zachowania obiektów wpisanych do ewidencji zabytków;
- wymóg rewitalizacji zabytków i ich otoczenia (wpisanych do rejestru i ewidencji);
- prowadzenie edukacji mieszkańców w zakresie potrzeby ochrony wartości kulturowych gminy;
- stosowanie ulg i preferencji finansowych dla właścicieli konserwujących i rewaloryzujących obiekty zabytkowe;

- wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej wokół istniejących stanowisk archeologicznych;

Powyższe rozwiązania przy właściwym ich wdrażaniu nie tylko uchronią środowisko przed negatywnymi wpływami, ale mogą pozytywnie wpłynąć na poszczególne jego elementy. Niektóre z powyższych rozwiązań nie mogą być zapisane w opracowanym dokumencie z uwagi na jego ogólny charakter. Większość z tych rozwiązań może być jednak wprowadzona w planach miejscowych, a te wymagają zgodności z planem ogólnym.

Podsumowując, ustalenia projektowanego dokumentu, wskazane sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania na środowisko, wraz z aktywnie prowadzoną edukacją ekologiczną mieszkańców, powinny przyczynić się do utrzymania właściwej równowagi pomiędzy procesami inwestycyjnymi, a poszanowaniem zasobów przyrodniczych, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

XIII. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie planu ogólnego gminy Buczkowice wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Rozwiązania alternatywne w projekcie planu ogólnego dotyczyć mogą dodatkowych profili funkcjonalnych dla poszczególnych stref planistycznych, przedstawionych we wcześniejszej tabeli. Wydaje się jednak, że uwzględniając lokalne uwarunkowania istniejącego zagospodarowania oraz lokalne potrzeby społeczne wynikające z wniosków społeczności lokalnej oraz instytucji uzgadniających i opiniujących, nie należy dopuszczać więcej tych profili. Dopuszczenie np. elektrowni wiatrowych, słonecznych, geotermalnych, wodnych lub biogazowni we wszystkich strefach otwartych SO, skutkowałoby chaosem przestrzennym i konfliktami społecznymi. Dopuszczeni np. lasu lub wód w strefach zabudowy byłoby natomiast bezprzedmiotowe, ponieważ w takie tereny zostały wyznaczone w strefach otwartych.

Odnosnie innych rozwiązań określonych w projekcie planu ogólnego nie przewidziano rozwiązań alternatywnych, z uwagi na ich brak. Obszary przeznaczone pod zabudowę usługową zostały poszerzone na terenach, gdzie występują gleby najniższych klas, z dala od terenów przyrodniczo cennych. Inne rozwiązanie wiązałoby się z zajęciem terenów cenniejszych pod względem przyrodniczym – stąd odstąpienie od rozpatrywania rozwiązań alternatywnych dla wprowadzanych zmian. Obszary rozwoju zabudowy usługowej, zlokalizowano w miejscu, w którym prowadzone usługi nie będą stanowić uciążliwości dla mieszkańców i środowiska, a które dzięki dogodnej komunikacji staną się atrakcyjnymi miejscami do prowadzenia działalności gospodarczej.

Rozwój obszarów aktywności gospodarczej ustalono w rejonie węzła drogi ekspresowej S-1 w Rybarzowicach, gdzie już obecnie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ustalający takie przeznaczenie. Brak jest możliwości wariantowej lokalizacji tej funkcji zagospodarowania.

Nie dopuszczono do dalszego rozwoju zabudowy mieszkaniowej z uwagi na przekroczony ustawowy limit chłonności takich terenów porównywanych z zapotrzebowaniem demograficznym.

XIV. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego gminy Buczkowice

Z przeprowadzonej w niniejszym opracowaniu analizy przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, wynika, iż realizacja postanowień projektu wiązać się będzie ze zmianami w strukturze przestrzennej obszaru, jak i wpływem na jakościowy i ilościowy stan poszczególnych elementów środowiska. W celu zapewnienia odpowiedniej jakości środowiska i prawidłowego jego funkcjonowania niezbędne będzie stosowanie rozwiązań zapobiegawczych oraz minimalizujących znaczące oddziaływania ze strony ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko.

W celu analizy skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego gminy Buczkowice konieczne będzie prowadzenie monitoringu, na etapie sporządzania nowych planów miejscowych i realizacji ich ustaleń, w zakresie: zmian w strukturze użytkowania gruntów, w szczególności zmian powierzchni gruntów leśnych i rolnych oraz zmian jakości i kondycji poszczególnych elementów środowiska.

W przypadku oceny zmian w strukturze użytkowania gruntów przydatne będą:

- zdjęcia satelitarne;
- baza ewidencji gruntów;
- dane statystyczne.

W przypadku oceny jakości i kondycji poszczególnych elementów środowiska przydatne będą:

- dane z państwowego monitoringu środowiska, realizowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach;
- opracowania sporządzone na potrzeby administracji lokalnej, np. mapy gleb, mapy akustyczne, raporty o stanie środowiska itp.
- wnioski od mieszkańców;
- kontrole i obserwacje służb ochrony środowiska Urzędu Gminy Buczkowice.

Każda istotna zmiana sporządzanego projektu planu ogólnego po jego uchwaleniu będzie wymagała ponownej oceny oddziaływania na środowisko, przy uwzględnieniu wskazań prognozy niniejszej.

Sporządzone akty planistyczne, zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, będą poddawane przez Wójta Gminy Buczkowice przynajmniej raz w ciągu kadencji ocenie pod względem ich aktualności, w tym ich zgodności z obowiązującymi przepisami oraz zakresu zachodzących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.

XV. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko

Przeprowadzona diagnoza stanu środowiska na terenie gminy Buczkowice nie wykazała nadzwyczajnych walorów lokalnej przyrody, ani zagrożeń ze strony działalności człowieka, którym nie można by zapobiegać lub ich łagodzić.

Na terenie gminy rolnictwo jest nisko intensywne, co sprzyja naturalnej sukcesji na nieużytkach. Projekt zachowuje istniejące lasy. Cieki i zbiorniki wód powierzchniowych otrzymały w projekcie stosowną obudowę biologiczną. Projekt planu przewiduje pod strefę otwartą tereny korytarzy ekologicznych, zapewniając ich ciągłość z przejściami pod drogą ekspresową S-1 i obwodnicą drogi wojewódzkiej. Projekt ustala ramy przestrzenne do ustanowienia nowych form ochrony przyrody takich jak: zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowisko dokumentacyjne. Obszar rozwoju zabudowy aktywności gospodarczej zaplanowano jako rozszerzenie i uzupełnienie obszaru już zatwierdzonego w obowiązującym planie miejscowym. Obszary rozwoju zabudowy usługowej zaproponowano w sporządzanym projekcie w dowiązaniu do istniejącej, jako jej kontynuację. Nie przewidziano rozwoju zabudowy mieszkaniowej z uwagi na przekroczenie jej dopuszczalnej chłonności w porównaniu z zapotrzebowaniem demograficznym. We wszystkich terenach zabudowy ustalono odpowiednie wymogi powierzchni biologicznie czynnej oraz nie rozszerzono nadmiernie katalogu profili funkcjonalnych stref.

Podczas przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Buczkowice zdiagnozowano główne zagrożenia, które mogą się pojawić w związku z realizacją zapisów przedmiotowego dokumentu. Zidentyfikowanie zagrożeń pozwoliło w dalszej kolejności na zaproponowanie rozwiązań mających na celu ich eliminację, ograniczenie, czy też kompensację. Przy odpowiednim wdrożeniu zaproponowanych rozwiązań, postanowienia projektowanego dokumentu nie powinny znacząco wpływać na środowisko gminy Buczkowice ani terenów sąsiednich.

Podsumowując, sporządzany projekt planu ogólnego, jako dokument kompleksowo określający aktualną politykę przestrzenną gminy Buczkowice, dzięki dostosowaniu go do obowiązujących przepisów prawa oraz przy uwzględnieniu wniosków i uwag wynikających z przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, może korzystnie wpłynąć na zrównoważony rozwój gminy.

XVI. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejsze opracowanie popularno-naukowe spełnia wymagania dla streszczenia w języku niespecjalistycznym, z uwagi na zwięzłość, przejrzystość struktury, użyte sformułowania i potoczny język.

autor: **mgr inż. arch. Marcin Ulewicz** – urbanista,